

Nr 151.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till verksamheten vid skyddshemmen m. m.; given Stockholms slott den 18 februari 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, frågan om anslag till verksamheten vid skyddshemmen m. m. och anför därvid följande.

Inledning.

År 1935 avgåvo inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga, skyddshemssakkunniga, ett av två delar bestående betänkande innehållande förslag rörande ändrad organisation av skyddshemmen och därmed sammanhängande frågor (statens off. utredn. 1935: 35 och 64).

På grundval av detta betänkande framlade Kungl. Maj:t i en den 28 februari Bihang till riksdagens protokoll 1938. 1 saml. Nr 151.

1936 dagtecknad proposition, nr 219, förslag till riksdagen angående omläggning av skyddshemsverksamheten, vilken proposition av riksdagen i allt väsentligt bifölls (riksdagens skrivelse den 5 juni 1936, nr 306).

Sedan ytterligare utredning i ämnet ägt rum genom två av Kungl. Maj:t år 1936 tillkallade utredningsmän, hemställde Kungl. Maj:t i proposition den 26 februari 1937, nr 177, bland annat, om godkännande av vissa jämkningar i de grunder för organisationen av skyddshemsverksamheten, som år 1936 godtagits av riksdagen.

Även denna proposition blev — såsom närmare framgår av riksdagens skrivelse i ämnet den 5 juni 1937, nr 400 — i huvudsak bifallen av riksdagen.

I en till socialstyrelsen ingiven, den 22 september 1937 dagtecknad promemoria, vilken av styrelsen överlämnades till Kungl. Maj:t, har skyddshemsinspektören gjort framställning om anslag för nästa budgetår för skyddshemmen och deras verksamhet.

Vidare hava — i särskilda till Kungl. Maj:t ingivna skrifter — dels *Stockholms kyrkliga skyddshemsförening* hemställt om anslag av statsmedel för verkställande av vissa om- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid föreningens skyddshem å Hornö, dels ock *stiftelsen Drottning Sophias skyddshem* anhållit om lån av statsmedel för utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. å det stiftelsen tillhöriga skyddshemmet Bistaborg samt om förhöjt statsbidrag till verksamheten vid sistnämnda hem.

Då utredningen i berörda anslagsfrågor vid tidpunkten för avlåtande av 1938 års statsverksproposition ännu icke var avslutad, kunde vid nämnda tidpunkt definitiva förslag icke framläggas för riksdagen. Emellertid har, med anledning av skyddshemsinspektörens framställning, Kungl. Maj:t på min hemställan i årets statsverksproposition under driftbudgeten, femte huvudtiteln, punkterna 79—83, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1938/1939 upptaga fem särskilda anslag avseende skyddshemsverksamheten med vissa preliminärt beräknade belopp.

Vidare har Kungl. Maj:t, med anledning av framställningarna från omförmälda förening och stiftelse, i samma proposition på min hemställan å kapitalbudgeten under rubriken fonden för låneunderstöd föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för nästa budgetår preliminärt beräkna ytterligare två anslag berörande sagda verksamhet.

Anslagen hava i statsverkspropositionen beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

Anslagsrubrik m. m.	Belopp
I. Anslag under femte huvudtiteln:	
1) statens skyddshem: avlöningar, förslagsanslag	kronor 435,000
2) statens skyddshem: omkostnader, förslagsanslag	» 580,000
3) bidrag till vissa skyddshem m. m., förslagsanslag	» 975,000
4) utbildning av skyddshemspersonal, reservationsanslag ...	» 10,000
5) vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl., reservationsanslag	» 696,000

Anslagsrubrik m. m.

Belopp

II. Anslag å kapitalbudgeten:

1) Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö, reservationsanslag	kronor 125,000
2) Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg, reservationsanslag	» 123,000

Sedan utredningen i dessa ämnen numera avslutats, anhåller jag att få till närmare prövning upptaga frågorna om anslag för berörda ändamål, därvid jag — i den mån så låter sig göra — kommer att för sig behandla varje särskilt anslag.

Avlöningar till befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen.

Till en början vill jag i korthet redogöra för, i vilken omfattning statliga skyddshem av olika slag enligt den beslutade nya organisationen skola vara inrättade.

Vid 1936 års riksdag beslöts, att ansvaret för skyddshemsverksamheten skulle från och med den 1 januari 1938 i princip övertagas av staten. Därvid avsågs dock icke att helt förstatliga verksamheten. Tvärtom förutsattes, att vissa skyddshem skulle, liksom tidigare varit fallet, drivas av enskilda samslutningar och stiftelser. Vidare räknades med att städerna Stockholm och Göteborg själva skulle anordna för dem erforderliga skyddshem. I den mån skyddshemsverksamheten icke komme att på antytt sätt drivas av samslutningar, stiftelser eller nämnda städer, borde emellertid verksamheten helt omhänderhavas av statliga organ.

Jämlikt beslut av 1936 och 1937 års riksdagar skulle från och med den 1 januari 1938 staten övertaga verksamheten vid följande 16 skyddshem, nämligen:

1) Stockholms läns landstings skyddshem *Husby* i Österåkers socken av Stockholms län,

2)—3) Östergötlands läns landstings skyddshem *Folåsa* i Vikingsstads socken och *Broby* i Drothems socken, båda i Östergötlands län,

4) Jönköpings läns landstings skyddshem *Höreda* — i det följande efter den numera vedertagna benämningen kallat *Långanäs* — i Höreda socken av Jönköpings län,

5)—8) Malmö stads skyddshem *Östra Spång* i Örkelljunga socken och *Allarp* i Riseberga socken samt de städerna Hälsingborg, Landskrona och Lund tillhöriga skyddshemmen *Ljungaskog* i Örkelljunga socken och *Sonestorp* i Rya socken, samtliga i Kristianstads län,

9) Hallands läns landstings skyddshem *Måshult* i Skällinge socken av Hallands län,

10) Göteborgs och Bohus läns landstings skyddshem *Gräskärr* i Bäve socken av Göteborgs och Bohus län,

11) Älvsborgs läns landstings skyddshem *Forsane* i Frändefors socken av Älvsborgs län,

12) Örebro läns landstings skyddshem *Akerby* i Nora socken av Örebro län,

13) Västmanlands läns landstings skyddshem *Sundbo* i Västanfors socken av Västmanlands län,

14) Gävle stads skyddshem *Engesberg* i Gävle,

15) Västerbottens läns landstings skyddshem *Stenfors* i Nysätra socken av Västerbottens län samt

16) Norrbottens läns landstings skyddshem *Johannisberg* i Nederkalix socken av Norrbottens län.

Det sätt, varpå dessa skyddshem skulle komma att användas, framgår av följande sammanställning.

	Skyddshemmet avsett att an- vändas såsom
<i>I. Skyddshem för gossar:</i>	
Ljungaskog	yrkeshem
Forsane	»
Sundbo	»
Folåsa	skolhem
Östra Spång	»
Mäshult	»
Gräskärr	»
Åkerby	»
Engesberg	»
Stenfors	»
Johannisberg	skol- och yrkeshem
Långanäs	ungdomshem
<i>II. Skyddshem för flickor:</i>	
Sonestorp	hemskola
Husby	skolhem
Broby	»
Allarp	»

Av ifrågavarande skyddshem skulle yrkeshemmen Ljungaskog, Forsane och Sundbo, skol- och yrkeshemmet Johannisberg, ungdomshemmet Långanäs och hemskolan Sonestorp av staten förvärfvas med äganderätt, medan de återstående skyddshemmen — således samtliga skolhemmen — allenast skulle övertagas med nyttjanderätt. Arrendetiden förutsattes därvid bliva, beträffande skyddshemmet Stenfors, som blott skulle provisoriskt övertagas av staten, högst två år samt beträffande övriga skyddshem fyra år.

Enligt riksdagens beslut skulle vidare uppföras *tre nya statliga skyddshem*, nämligen ett skolhem för gossar, vilket hem skulle förläggas till krono-

egendomen *Troxhammar* i Skå socken av Stockholms län, ett skol- och yrkeshem i *Sollefteå* och ett skolhem för flickor i *Vänersborg*.

Jag övergår härnäst till frågan om *löneplaceringen av befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen*.

I sitt förut omförmälda betänkande framlade *skyddshemssakkunniga*, som förutsatte, att ifrågavarande befattningshavare borde erhålla avlöning enligt det lönesystem, som numera gäller för flertalet av statens tjänstemän, förslag rörande inplacering av skyddshemmens personal i nämnda lönesystem. De sakkunnigas förslag, som jämväl anger antalet befattningar i olika lönegrader, framgår av följande tablå.

Befattningshavare vid varje hem	Lönegrad
<i>I. Yrkeshem.</i>	
1 föreståndare	B 23
2 assistenter	B 17
3 hantverksmästare	B 12
1 rättare	B 10
1 trädgårdsmästare	B 10
1 husmoder	B 6
1 ladugårdsförman	B 5
2 nattvakter	B 5
1 gårdskarl och chaufför	B 5
1 kokerska	B 2
(Dessutom 2 icke lönegradsplacerade kvinnliga biträden.)	
<i>II. Skolhem för gossar.</i>	
1 föreståndare och lärare	B 21
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 11
1 assistent och arbetsledare	B 10
1 kokerska	B 2
(Dessutom 1 icke lönegradsplacerat kvinnligt biträde.)	
<i>III. Hemskola.</i>	
1 föreståndarinna	B 17
1 skolkökslärarinna	B 14
1 handarbetslärarinna	B 14
1 lanthushållslärarinna	B 14
1 manlig arbetsledare	B 5
<i>IV. Skolhem för flickor.</i>	
1 föreståndarinna	B 17
1 folkskollärarinna	B 14
1 skolkökslärarinna	B 14
1 handarbetslärarinna	B 14
1 manlig arbetsledare	B 5

Skyddshemssakkunniga utgingo härvid från att elevantalet vid skyddshemmen i allmänhet skulle bliva vid yrkeshem 50 à 60, vid skolhem för gossar 20 à 30, vid hemskola omkring 30 samt vid skolhem för flickor omkring 25.

De sakkunniga uttalade att, därest vid något skolhem för gossar skulle vid sidan av föreståndaren erfordras en ordinarie befattningshavare, avsedd utslutande för undervisningens behov, denne befattningshavare borde placeras i lönegraden B 17.

Beträffande personalen vid de kombinerade skol- och yrkeshemmen framlade skyddshemssakkunniga icke något detaljerat förslag. De sakkunniga anförde, att det vore svårt att på förhand uppskatta behovet av personal vid dessa hem. Emellertid beräknade de sakkunniga, att lönekostnaderna vid ett kombinerat skol- och yrkeshem skulle komma att ligga ungefär mitt emellan lönekostnaden för ett skolhem för gossar å ena sidan och ett yrkeshem å den andra.

I ett över betänkandet avgivet utlåtande förordade statskontoret en lägre löneplacering för vissa befattningshavare än den av skyddshemssakkunniga föreslagna. Bland annat ifrågasatte statskontoret, huruvida icke ladugårdsförman, nattvakt, gårdskar och chaufför samt kokerska vid yrkeshemmen ävensom kokerska vid skolhemmen för gossar borde hänföras till arbetare i statens tjänst. En minoritet inom ämbetsverket uttalade sig emellertid för att vid yrkeshemmen ladugårdsförman, nattvakt samt möjligen även gårdskar och chaufför skulle erhålla ordinarie anställning i enlighet med de sakkunnigas förslag.

De i 1936 års proposition rörande skyddshemmen framlagda kostnadsberäkningarna baserade sig — till den del de avsågo avlöningarna vid de statliga skyddshemmen — på skyddshemssakkunnigas här omfördälda förslag. Vid anmälan av sakkunnigförslaget i här berörda delar uttalade jag emellertid, att jag icke ansåge mig för det dåvarande böra intaga definitiv ståndpunkt i lönefrågorna utan att därmed lämpligen borde anstå till en kommande riksdag. Jag underströk samtidigt vikten av att skyddshemspersonalens avlöning utmättes på ett sådant sätt, att kvalificerade krafter komme att stå till förfogande för arbetet. I detta sammanhang framhöll jag även, att förslaget finge betraktas såsom avseende allenast normalstater, i vilka det särskilt under den första tiden kunde befinnas ändamålsenligt att vidtaga av praktiska skäl betingade jämkningar.

I sin skrivelse i ämnet erinrade 1936 års riksdag om vad statskontoret yttrat med avseende å lönerna vid skyddshemmen samt förutsatte, att de gjorda uttalandena komme att bliva föremål för övervägande i samband med den slutliga prövningen av föreliggande lönespörsmål.

I 1937 års proposition rörande skyddshemmen förordades, att då staten den 1 januari 1938 övertog vissa skyddshem, därvarande personal skulle — i den mån den överginge i statens tjänst — under första halvåret 1938 få uppbära de löneförmåner, som den åtnjöt vid tidpunkten för avlåtande av 1936 års skyddshemsproposition. Med hänsyn till de nyanställningar vid skyddshemmen, som kunde komma att äga rum under första halvåret 1938, upptogs

emellertid i propositionen även spörsmålet om lönerreglering för ifrågavarande befattningshavare till principiell behandling.

Beträffande dessa lönefrågor uttalade jag mig i propositionen på i huvudsak följande sätt.

Skillnad syntes böra göras mellan vad skyddshemssakkunniga kallade »ledande personal» och den övriga personalen vid skyddshemmen. Till förstnämnda grupp hade de sakkunniga hänfört föreståndare och föreståndarinna vid samtliga slag av skyddshem, assistent vid yrkeshem, husmoder och biträdande lärarinna vid skolhem, folkskollärarinna samt andra i lönegraden B 14 placerade lärarinnor vid skolhem för flickor och hemskolor samt slutligen utöver föreståndare eventuellt behövlige folkskollärare vid skolhem för gossar.

Beträffande *annan personal vid skyddshemmen än den s. k. ledande* syntes, när det gällde befattningshavare, som medverkade vid elevernas fostran och utbildning, anledning icke föreligga till avvikelser från skyddshemssakkunnigas förslag. Sålunda torde i enlighet med den av statskontoret reservationsvis anförda meningen även ladugårdsförman och nattvakt vid yrkeshem böra erhålla ordinarie anställning på sätt sakkunniga ifrågasatt. Vad statskontoret anfört i fråga om övriga anställda vid yrkeshem, nämligen gårdskarl och chaufför samt kokerska, ävensom kokerska vid skolhem för gossar syntes mig böra iakttagas. Dessa befattningshavare borde således icke fast inordnas i löneplanen.

För *den s. k. ledande personalen vid skyddshemmen*, av vilken flertalet utgjordes av folkskollärare eller lärarinnor eller med dem i utbildningshänseende likställda, hade de sakkunniga föreslagit löner, vilka beräknats i visst förhållande till de av lärare och lärarinnor vid rikets folkskolor uppburna löneförmånerna, i det att de låge visst antal lönegrader över dessa. Sedan numera 1936 års lärarlönesakkunniga föreslagit en gynnsammare löneställning för sistnämnda lärare och lärarinnor, och Kungl. Maj:t torde komma att i anledning av sagda förslag förelägga 1937 års riksdag proposition i ämnet, syntes det bliva nödvändigt att vidtaga den jämkning i skyddshemssakkunnigas förslag, som kunde föranledas av riksdagens beslut rörande lärarlönerna vid folkskolorna.

Att den ledande personalen vid skyddshemmen erhöle en mot arbetsuppgifterna svarande löneställning syntes mig riktigt och rättvist. Under de senare årens meningsutbyte beträffande verksamheten vid skyddshemmen hade med styrka betonats vikten av att sådana löner utmättes åt de där anställda, att till detta ömtåliga och maktpåliggande arbete kunde förvärvas väl kvalificerade krafter. Uppmärksammas borde även i detta sammanhang, att personalen vid skyddshemmen hade en betydligt längre tjänstgöring per dag, varjämte denna personals semester vore avsevärt kortare än de ferier, vilka normalt komme lärare och lärarinnor vid olika läroanstalter till del.

Vid övervägandet av löneställningen för assistenter vid yrkeshemmen och fast anställda lärare vid skolhem för gossar hade jag, med hänsyn till berörda omständigheter, funnit en placering ett par lönegrader över den, som kunde komma att fastställas för manlig folkskollärare med nio månaders undervisningstid, vara skälig. Vid det slutliga fastställandet av ifrågavarande lärargrupper löneställning syntes hänsyn böra tagas jämväl till de löneförmåner, som, på grund av läroverkslönesakkunnigas förslag, kunde bliva bestämda för de vid folkskoleseminariernas övningsskolor samt vid blindundervisningen anställda folkskollärarna. På båda nu nämnda grupper av lärare ställdes särskilda krav. Beträffande blindundervisningen gällde som villkor, att vederbörande aspirant skulle undergå specialutbildning efter avlagd folkskolläraryxamen. Vid övningsskola fordrades för ordinarie anställning bland annat

viss tjänstgöring vid folkskola. Av skyddshemspersonalen komme i framtiden att krävas specialutbildning, som torde kunna fullt jämföras med den vid blindundervisningen stadgade. Även måste det anses önskvärt, att lärarna före anställningen vid skyddshem förvärvat erfarenhet av arbetet inom folkskolan. Lades därtill den mera utsträckta tjänstgöringstiden vid skyddshemmen, syntes det skäligt, att lärarepersonalen där i lönehänseende jämfördes med lärare vid folkskoleseminariernas övningskolor samt ämneslärare vid blindundervisningsanstalterna.

För en relativt gynnsam löneplacering av förenämnda assistenter och lärare vid skyddshem talade även angelägenheten av att för rekrytering av de krävande föreståndarbefattningarna väl kvalificerade krafter stode till förfogande.

Föreståndarbefattningarna vid såväl skolhem för gossar som yrkeshem borde givetvis på grund av det med dessa befattningar förenade ansvaret och mera omfattande arbetet erhålla en högre löneplacering än nyss berörda assistenter och fast anställda lärare. Vid bestämmandet av avlöningen för föreståndare vid skolhem för gossar syntes mig, i likhet med vad skyddshemssakkunniga föreslagit, en löneskillnad av fyra lönegrader vara i det hela rättvisande. För befattningarna såsom föreståndare vid yrkeshem torde, med hänsyn till det avsevärt större ansvar och de mera omfattande förvaltningsbestyr, som påvilade dessa befattningshavare, böra ifrågakomma en än gynnsammare placering. I enlighet med skyddshemssakkunnigas förslag syntes skillnaden böra utgöra två lönegrader.

I fråga om nödvändigheten att även vid skyddshemmen för flickor skapa garantier för fullt kvalificerad och lämplig lärarepersonal gällde givetvis det samma, som jag tidigare anført beträffande skyddshemmen för gossar. På grund av flickhemmens olika organisation syntes man emellertid ej behöva ställa samma krav på omfattningen av en folkskollärarynnas undervisning och övriga arbete. Med hänsyn till den mindre arbetsböda, som sålunda åvilade de kvinnliga lärarna, syntes en placering blott en lönegrad över vad för folkskollärarynna med nio månaders tjänstgöring kunde bli bestämt få anses skälig.

Facklärarinnorna vid skyddshemmen för flickor hade av skyddshemssakkunniga hänförs till lönegraden B 14. Dessa lärarinnor syntes lämpligen kunna jämföras med lärarinnor i kvinnlig slöjd samt hushållsgöromål inom blindundervisningen. Förstnämnda facklärarinnor borde därför i lönehänseende likställas med motsvarande befattningshavare vid blindundervisningsanstalterna.

Vad slutligen gällde befattningen såsom föreståndarinna vid skyddshem för flickor, av skyddshemssakkunniga föreslagen till placering i lönegraden B 17, syntes densamma böra placeras en lönegrad högre än befattningen såsom folkskollärarynna vid skyddshem. En dylik löneplacering vore väl motiverad av arbetets omfattning och skulle möjliggöra en god rekrytering.

De nu angivna grunderna för bestämmande av skyddshemspersonalens löner borde även komma i tillämpning vid de kombinerade skol- och yrkeshemmen samt ungdomshemmet Långanäs. Dock borde löneställningen för föreståndarbefattningarna vid sistnämnda hem samt det kombinerade skol- och yrkeshemmet Johannisberg icke slutligt bestämmas, förrän erfarenhet vunnits rörande den omfattning verksamheten vid dessa hem kunde komma att erhålla.

Enligt propositionen skulle — såsom redan antytts — de föreslagna nya grunderna för avlöning av befattningshavare vid skyddshemmen under första halvåret 1938 endast tillämpas vid nyanställning av personal. Det förutsattes

därjämte, att personal, som under nämnda tid nyanställdes, endast skulle erhålla extra ordinarie ställning.

1937 års riksdag uttalade i sin skrivelse rörande skyddshemmen, att det i betraktande av de särskilda kvalifikationer, som krävdes av den s. k. ledande personalen vid skyddshemmen, syntes riksdagen rimligt, att denna personal erhöle en något gynnsammare ställning än motsvarande befattningshavare vid folkskolorna. Till de av mig härutinnan förordade graderingarna i förhållande till folkskolläraernas och seminarieläraernas löneplacering ansåg sig emellertid riksdagen med hänsyn till det läge, vari dessa lärargrupperns lönefråga då befann sig, icke böra taga ställning. Riksdagen tillfogade, att, då personalen vid de statliga skyddshemmen tillsvidare endast skulle anställas såsom extra ordinarie, syntes det, i den mån nyanställning av personal erfordrades, få ankomma på Kungl. Maj:t att, i avbidan på ett slutligt avgörande av skyddshemspersonalens lönefråga, bestämma löneställningen för denna personal i huvudsaklig anslutning till de i propositionen angivna riktlinjerna.

Med anledning av riksdagens berörda uttalande vill jag här framhålla, att riksdagen vid tidpunkten för avlåtande av nyssnämnda skrivelse ännu icke fattat beslut beträffande av Kungl. Maj:t avgivna förslag om löneroglering för bland andra folkskollärare och ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende, men att beslut om sådan löneroglering senare fattades av nämnda års riksdag.

Riksdagens beslut beträffande folkskollärarna innebar, att dessa befattningshavare skulle hänföras till lönegraden B 17, om den årliga lästiden utgjorde 39 veckor, till lönegraden B 16, om den årliga lästiden omfattade 36½ veckor och till lönegraden B 15, därest den årliga lästiden uppginge till 34½ veckor.

Jämlikt riksdagens beslut om löneroglering för de ordinarie lärarna vid statens undervisningsväsende placerades övningsskollärare vid folkskoleseminarium och lärare i kunskapsämne vid läroanstalt för blinda i 20:e lönegraden samt lärarinna i hushållsgöromål vid anstalt av sistnämnda slag och lärarinna i slöjd vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte i lönegraden B 15.

I sin förut omförmälda promemoria har *skyddshemsinspektören* — under hänvisning till vad tidigare i ämnet förekommit — framlagt *förslag rörande lönegradsplacering för befattningshavare vid de statliga skyddshemmen ävensom antalet erforderliga tjänster*. Skyddshemsinspektören, som starkt betonar vikten av att skyddshemmen komme i åtnjutande av kvalificerade lärarkrafter, förordar, att assistenterna vid yrkeshemmen och lärarna vid skolhemmen för gossar måtte hänföras till lönegraden B 20. Vid bifall härtill böra enligt inspektörens uppfattning föreståndarna för skolhemmen placeras i lönegraden B 24 och föreståndarna vid yrkeshemmen i lönegraden B 26. Skyddshemsinspektörens förslag i ämnet, som i fråga om antal befattningar av olika slag nära ansluter sig till skyddshemssakkunnigas förslag, framgår närmare av följande av honom uppgjorda personalförteckning:

Befattningshavare vid varje skyddshem

Lönegrad

I. Yrkeshem.

1 föreståndare	B 26
2 assistenter	B 20
3 hantverksmästare	B 12
1 rättare	B 10
1 trädgårdsmästare	B 10
1 husmoder	B 6
1 ladugårdsförman	B 5
2 nattvakter	B 5

(Dessutom 1 gårdskarll och chaufför, 1 kokerska och 2 kvinnliga biträden, vilka icke lönegradsplacerats.)

II. Skolhem för gossar.

1 föreståndare	B 24
1 lärare	B 20
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 11
1 assistent och arbetsledare	B 10

(Dessutom 1 kokerska och 1 kvinnligt biträde, vilka icke lönegradsplacerats.)

III. Hemskola.

1 föreståndarinna	B 19
1 skolkökslärarinna	B 15
1 handarbetslärarinna	B 15
1 lantushållslärarinna	B 15
1 manlig arbetsledare	B 5

IV. Skolhem för flickor.

1 föreståndarinna	B 19
1 folkskollärarinna	B 18
1 skolkökslärarinna	B 15
1 handarbetslärarinna	B 15
1 manlig arbetsledare	B 5

För kombinerat skol- och yrkeshem beräknar skyddshemsinspektören, att personalbehovet skall i tillämpliga delar bliva detsamma som vid yrkeshem.

Skyddshemsinspektören framhåller vidare, att det sålunda uppgjorda förslaget hade karaktär av ett *normalförslag* samt att beträffande de särskilda hemmen vissa avvikelser från förslaget måste göras.

Härefter upptager skyddshemsinspektören till dryftande *frågan*, i vad mån befattningarna vid de statliga skyddshemmen böra från och med budgetåret 1938/1939 nyregleras och uppföras å *ordinarie stat*. Skyddshemsinspektören anför i denna del till en början, att det i och för sig hade varit önskvärt att invänta något års erfarenhet rörande organisationens verkningar, innan befattningarna uppfördes å *ordinarie stat*, men att å andra sidan betryggande kännedom rörande personalens lämplighet skulle hinna förvärfvas även vid en omedelbar löne reglering, enär de *ordinarie tjänster*, som kunde komma att

inrättas, tidigast komme att tillträdas den 1 juli 1938. Inspektören uttalar sig härefter på i huvudsak följande sätt.

I den plan för organisationen av skyddshemsverksamheten, som godkännts av statsmakterna — omfattande såväl statliga som icke statliga hem — hade platsantalet vid *yrkeshemmen* samt *skol- och yrkeshemmen* från början beräknats i underkant. Vid den differentiering av elevmaterialet, som pågått under den dittills förflutna delen av år 1937, hade det vidare visat sig, att efterfrågan på platser för äldre elever befunde sig i stigande. Man kunde därför med stor sannolikhet antaga, att platserna vid dessa slag av hem skulle komma att bli till fullo utnyttjade. Befattningarna vid samtliga yrkeshem borde därför nu löner regleras och uppföras å ordinarie stat. Så borde även ske med befattningarna vid det nya skol- och yrkeshemmet i Sollefteå. Beträffande skol- och yrkeshemmet Johannisberg syntes man däremot, innan löner reglering ägde rum, böra avvakta, huru stort elevantalet där komme att bli, sedan hemmet i Sollefteå blivit färdigt och tagits i bruk. Även med avseende å *ungdomshemmet Långanäs* borde man, i avbidan på närmare erfarenhet rörande beläggningen, låta med löner regleringen anstå.

Vad *skolhemmen för gossar* beträffade, kunde man befara, att antalet dylika hem skulle komma att överstiga behovet och att därför framdeles vissa av hemmen finge nedläggas. Med hänsyn därtill borde för närvarande en löner reglering äga rum endast vid hemmen Gräskärr och Åkerby samt det nya hemmet Troxhammar, vilka tre hem komme att erhålla mycket stora upp-tagningsområden. Löner regleringen borde dock vid Gräskärr och Åkerby till en början blott omfatta en del av personalen.

I fråga om *de för flickor avsedda skyddshemmen* finnes icke någon anledning att uppskjuta löner regleringen. Platsantalet vid flickhemmen vore nämligen så knappt tillmätt, att ett nedläggande av något av dessa hem icke kunde tänkas ifrågakomma.

Å de befattningar, vilka icke nu löner reglerades, borde avlöning utgå enligt samma grunder, som gällt före hemmens förstatligande.

Skyddshemsinspektören framlägger härefter följande detaljerade *förslag till avlöningsstater för de särskilda skyddshemmen avseende budgetåret 1938/1939.*

I. Yrkeshemmen.

a) Ljungaskog.

(Beräknat elevantal: 50; ortsgrupp A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare.....	B 26	8,580	
2 assistenter.....	B 20	11,760	
2 hantverksmästare.....	B 12	7,320	
1 husmoder.....	B 6	2,460	
2 nattvakter.....	B 5	4,920	
1 gårdskarl.....	—	1,980	
1 kokerska.....	—	1,620	
3 kvinnliga biträden à 1,400 kronor	—	4,200	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	840	
		<hr/>	
		Summa kronor 43,680	

b) Forsane.

(Beräknat elevantal: 50; ortsgrupp A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	B 26	8,580	
2 assistenter	B 20	11,760	
2 hantverksmästare	B 12	7,320	
1 husmoder	B 6	2,460	
2 nattvakter	B 5	4,920	
1 gårdskarl	—	1,980	
1 kokerska	—	1,620	
2 kvinnliga biträden à 1,400 kronor	—	2,800	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	2,640	
		<u>Summa kronor 44,080</u>	

c) Sundbo.

(Beräknat elevantal: 50; ortsgrupp B.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	B 26	8,820	
1 assistent	B 20	6,102	
1 assistent	B 18	5,736	
2 hantverksmästare	B 12	7,632	
1 husmoder	B 6	2,574	
2 nattvakter	B 5	5,148	
1 gårdskarl	—	2,070	
1 kokerska	—	1,692	
3 kvinnliga biträden à 1,400 kronor	—	4,200	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	1,782	
		<u>Summa kronor 45,756</u>	

II. Skolhemmen för gossar.

a) Folåsa.

(Beräknat elevantal: 28; ortsgrupp B.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	—	¹⁾ 4,312: —	¹⁾ Fri bostad, kost, värme och tvätt
1 lärare	—	²⁾ 4,195: 50	samt fritt lyse (även
1 husmoder	—	³⁾ 1,404: —	för familjen).
1 assistent	—	³⁾ 1,950: —	²⁾ Fri bostad o. värme
1 kokerska	—	³⁾ 780: —	samt fritt lyse (även
2 kvinnliga biträden à 660 kronor ..	—	³⁾ 1,320: —	för familjen).
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	1,060: —	³⁾ Fri möblerad bo-
		<u>Summa kronor 15,021: 50</u>	stad, fri värme, kost och tvätt samt fritt lyse.

b) Östra Spång.

(Beräknat elevantal: 25; ortsgрупп A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	—	¹⁾ 5,160: —	¹⁾ Fritt vivre.
1 husmoder	—	¹⁾ 4,260: —	
1 lärare	—	¹⁾ 3,400: 88	
1 husmodersbiträde	—	¹⁾ 1,412: 40	
1 vaktmästare	—	2,439: 60	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	3,124: —	
		<u>Summa kronor 19,796: 88</u>	

c) Måshult.

(Beräknat elevantal: 15; ortsgрупп A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	—	¹⁾ 5,850	¹⁾ Fritt vivre.
1 husmoder	—	²⁾ 1,300	²⁾ Fri bostad.
1 assistent	—	¹⁾ 1,950	
1 kokerska	—	²⁾ 900	
1 köksbiträde	—	²⁾ 780	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	850	
		<u>Summa kronor 11,630</u>	

d) Gräskärr.

(Beräknat elevantal: 30; ortsgрупп B.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	B 24	7,860	¹⁾ Fritt vivre.
1 assistent	B 10	3,384	
1 lärare	—	4,140	
1 husmoder	—	¹⁾ 1,980	
3 kvinnliga biträden, tillhopa	—	¹⁾ 2,424	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	1,815	
		<u>Summa kronor 21,603</u>	

e) Åkerby.

(Beräknat elevantal: 30; ortsgрупп A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	B 24	7,620: —	
1 husmoder	B 11	3,240: —	
1 assistent och arbetsledare	B 10	3,240: —	
1 lärare	—	3,540: —	
3 kvinnliga biträden à 1,400 kronor ..	—	4,200: —	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	1,977: 20	
		<u>Summa kronor 23,817: 20</u>	

f) Engesberg.

(Beräknat elevantal: 15; ortsgrupp C.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare.....	—	5,095	¹⁾ Fritt vivre.
1 husmoder	—	¹⁾ 300	²⁾ Fri bostad.
1 arbetsledare.....	—	²⁾ 2,535	
1 kokerska.....	—	¹⁾ 400	
1 kvinnligt biträde	—	¹⁾ 400	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	2,193	
		<u>Summa kronor 10,923</u>	

g) Stenfors.

(Beräknat elevantal: 10; ortsgrupp A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare.....	—	¹⁾ 4,500	¹⁾ Fritt vivre.
1 husmoder	—	¹⁾ 1,065	
2 kvinnliga biträden à 630 kronor ..	—	¹⁾ 1,260	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	2,290	
		<u>Summa kronor 9,115</u>	

h) Troxhammar.

(Beräknat elevantal: 25; ortsgrupp A.)

Befattningshavare	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare.....	B 24	7,620	Hemmet beräknas kunna tagas i bruk under senare hälften av budgetåret 1938/1939.
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 11	3,240	
1 assistent och arbetsledare.....	B 10	3,240	
1 kokerska.....	—	1,980	
1 biträde.....	—	1,400	
		<u>Summa kronor 17,480</u>	
Kostnad för halvt budgetår		»	8,740

III. Skol- och yrkeshemmen.

a) Johannisberg.

(Beräknat elevantal: 25; ortsgrupp C.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare.....	—	¹⁾ 4,250	¹⁾ Fritt vivre.
1 folkskollärare	—	3,900	
2 facklärare à 3,240 kronor	—	6,480	
1 husmoder	—	1,600	
2 kvinnliga biträden à 625 kronor ..	—	1,250	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	1,745	
		<u>Summa kronor 19,225</u>	

b) Sollefteå.

(Beräknat elevantal: 25; ortsgrupp G.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	B 26	10,020	Hemmet beräknas kunna tagas i bruk under senare hälften av budgetåret 1938/1939.
1 avdelningsföreståndare och lärare..	B 20	7,212	
2 yrkeslärare	B 12	9,192	
1 assistent (likställd med assistent vid skolhem för gossar)	B 10	4,104	
1 husmoder	B 6	3,144	
1 nattvakt	B 5	3,144	
2 kvinnliga biträden à 1,400 kronor	—	2,800	
	Summa kronor	39,616	
Kostnad för halvt budgetår	»	19,808	

IV. Ungdomshemmet Långanäs.

(Beräknat elevantal: 20; ortsgrupp A.)

Befattningshavare	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	—	1) 4,200	1) Fritt vivre.
1 husmoder	—	1) 1,050	2) Fri bostad.
1 assistent	—	1) 2,000	
1 vaktmästare	—	1) 1,500	
1 verkmästare	—	2) 1,675	
3 kvinnliga biträden, tillhopa	—	1) 2,040	
	Summa kronor	12,465	

V. Hemskolan Sonestorp.

(Beräknat elevantal: 37; ortsgrupp A.)

Befattningshavare	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndarinna	B 19	5,520	
1 avdelningsföreståndarinna	B 17	4,860	
1 skolkökslärarinna	B 15	4,260	
1 slöjdlärarinna	B 15	4,260	
2 facklärarinnor (vid mödraavdelningen)	B 15	8,520	
1 manlig arbetsledare	B 5	2,460	
1 tvättförestånderska	B 2	1,980	
	Summa kronor	31,860	

VI. Skolhemmen för flickor.

a) Husby.

(Beräknat elevantal: 17; ortsgrupp B.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndarinna	B 19	5,736	
1 folkskollärlarinna	B 18	5,370	
2 facklärlarinnor	B 15	8,868	
1 manlig arbetsledare	—	2,520	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	1,020	
		<u>Summa kronor 23,514</u>	

b) Broby.

(Beräknat elevantal: 36; ortsgrupp A.)

Befattningshavare	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndarinna	B 19	5,520	
1 folkskollärlarinna	B 18	5,160	
2 slöjdlärlarinnor	B 15	8,520	
2 lantushållslärlarinnor (därav 1 till- lika husmoder).....	B 15	8,520	
		<u>Summa kronor 27,720</u>	

c) Allarp.

(Beräknat elevantal: 24; ortsgrupp A.)

Befattningshavare m. m.	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndarinna	B 19	5,520	
1 lärarinna	B 18	5,160	
1 lärarinna i huslig ekonomi	B 15	4,260	
1 gårdsdräng	—	2,460	
Avlöningsförhöjningar m. m.	—	2,952	
		<u>Summa kronor 20,352</u>	

d) Vänersborg.

(Beräknat elevantal: 25; ortsgrupp D.)

Befattningshavare	Lönegrad	Belopp, kr.	Anmärkingar
1 föreståndare	B 19	6,168	Hemmet beräknas kunna tagas i bruk under senare hälften av budgetåret 1938/1939.
1 folkskollärlarinna	B 18	5,790	
1 skolkökslärlarinna	B 15	4,782	
1 handarbetslärlarinna	B 15	4,782	
1 manlig arbetsledare	B 5	2,802	
		<u>Summa kronor 24,324</u>	
Kostnad för halvt budgetår		»	12,162

Vid uppgörande av föreliggande beräkningar har skyddshemsinspektören för de tjänster, som föreslås lönereglerade, räknat med högsta förekommande löneklass, därvid reduktion dock icke gjorts med hänsyn till pensionsavdragen. Till motivering av vissa av de avvikelser, som förslagen rörande de särskilda skyddshemmen förete jämförda med det av skyddshemsinspektören förordade normalförslaget, har inspektören anfört i huvudsak följande.

Vad *yrkeshemmen* beträffade, behöfde befattningarna såsom rättare, trädgårdsmästare och ladugårdsförman ej för budgetåret 1938/1939 uppföras å ordinarie stat, enär någon mera rationell utbildning i jordbruk, trädgårds- och ladugårdsskötsel ej därstädes hunne organiseras under nämnda budgetår. Då man vidare kunde antaga, att yrkeshemmen icke komme att bliva fullbelagda under nästa budgetår, vore det tillräckligt att nu räkna med 2 hantverksmästare vid vartdera hemmet, ehuru normalförslaget upptog 3 dylika befattningshavare. Däremot måste med hänsyn till den reglering av arbetstiden för kvinnlig biträdespersonal vid anstalter av olika slag, som under senare tid ägt rum, antalet biträden vid vartdera av hemmen Ljungaskog och Sundbo, vilket antal förut uppskattats till 2, nu beräknas till 3.

Vid *skolhemmen för gossar* hade endast i några fall räknats med särskilda lärarbefattningar. Anledningen härtill vore ovissheten angående det framtida behovet av dylika hem. Vaktmästaren vid hemmet Östra Spång motsvarade den för andra hem upptagne assistenten eller arbetsledaren. För hemmet Stenfors, som endast beräknats för 10 elever, erfordrades icke någon assistent eller arbetsledare. Antalet kvinnliga biträden hade varierats med hänsyn tagen till de olika hemmens storlek. I de fall, där särskild kokerska ej upptagits, hade förutsatts, att ett av biträdena skulle tjänstgöra såsom kokerska.

Vad beträffade *skol- och yrkeshemmen*, räknades med att vid skyddshemmet Johannisberg den föreslagna befattningen såsom folkskollärare komme att motsvara assistenttjänst vid yrkeshemmen och lärartjänst vid skolhemmen för gossar samt att de upptagna facklärarna motsvarade hantverksmästarna i normalförslaget. Skyddshemmet i Sollefteå komme icke att under budgetåret 1938/1939 bliva till fullo utbyggt. Den personal, som beräknats för detta hem, komme därför att framdeles få förstärkas.

För *ungdomshemmet Långanäs* hade tills vidare upptagits ungefärligen samma personal, som i allmänhet beräknats för skolhemmen, ehuru befattningarna delvis erhållit andra benämningar. Den upptagne assistenten motsvarade närmast assistent vid yrkeshem.

I fråga om *skolhemmen för flickor* hade endast smärre avvikelser gjorts från normalförslaget. Med hänsyn till det stora elevantalet vid Broby skyddshem hade man emellertid måst räkna med 4 facklärarinnor vid detta hem, medan normalförslaget blott upptog 2 sådana lärarinnor. Å andra sidan hade för Allarps skyddshem endast 1 ordinarie facklärarinna ansetts erforderlig.

Slutligen vore att märka, att vid *Sonestorps hemskola* komme att finnas en särskild avdelning för mödrar med barn. Särskilt för denna avdelning hade upptagits 1 avdelningsföreståndarinna i lönegrad B 17, 2 facklärarinnor i lönegraden B 15 och 1 tvättföreständerska i lönegraden B 2. I övrigt hade för detta skyddshem väsentligen räknats med samma personalbehov som enligt normalförslaget.

Enligt skyddshemsinspektörens kalkyler kunde de sammanlagda kostnaderna för avlöningar till befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen under budgetåret 1938/1939 uppskattas till 421,268 kronor.

Härutöver har skyddshemsinspektören räknat med *vissa kostnader för pensionering m. m.* Härom anför inspektören följande.

Det kunde tänkas, att redan under nästa budgetår viss minskning i den beslutade skyddshemsorganisationen borde företagas. Sålunda kunde det bliva erforderligt att nedlägga något skolhem för gossar eller att vid annat skyddshem indraga en eller annan befattning. Med hänsyn därtill måste man därför räkna med vissa kostnader för förtidspensionering eller ersättning i annan form till befattningshavare vid skyddshemmen, åt vilka ej kunde beredas plats inom den nya organisationen och som ej heller kunde erhålla annan anställning eller endast sådan, som vore förenad med lägre avlöningsförmåner än deras dittillsvarande. Att närmare uppskatta dessa kostnader låte sig för närvarande icke göra. För ändamålet syntes emellertid för budgetåret 1938/1939 böra beräknas ett belopp av förslagsvis 10,000 kronor.

Över skyddshemsinspektörens ifrågavarande promemoria hava utlåtanden avgivits av undervisningsväsendets lönenämnd den 27 november 1937 och av statskontoret den 14 december 1937.

Undervisningsväsendets lönenämnd har i sitt utlåtande inledningsvis anført följande.

En löneroglering för skyddshemmens personal i överensstämmelse med de i föreliggande förslag angivna riktlinjerna syntes icke kunna genomföras, utan att densamma måste få betydelsefulla konsekvenser för befattningshavare vid andra liknande statsinstitutioner. Lönenämnden ville i sådant hänseende erinra om, att tjänstemän med i viss mån likartade tjänstgöringsförhållanden och jämförlig utbildning finnes exempelvis vid fångvårdsstaten, statens uppfostringsanstalt å Bona och tvångsarbetsanstalterna. Detsamma gällde jämväl beräffande personalen vid statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa gossar och flickor ävensom vid den statsunderstödda åkerbrukskolonien Hall, vars verksamhet och organisation för närvarande vore föremål för särskild utredning. Enligt vad lönenämnden inhämtat, hade för övrigt skyddshems-sakkunnigas förslag till avlöningsförmåner för personalen vid skyddshemmen redan föranlett den lägre personalen vid statens uppfostringsanstalt å Bona att framställa krav på förbättrade avlöningsförmåner. Med hänsyn till anförda omständigheter vore lönenämnden för sin del närmast av den uppfattningen, att skyddshemspersonalens avlöningsfråga icke borde slutgiltigt avgöras i förevarande sammanhang, utan syntes densamma böra bliva föremål för granskning i samband med den allmänna översyn av gällande tjänsteförteckning till avlöningsreglementet, som torde komma att äga rum inom 1936 lönekommitté. Lönenämnden ville ock erinra om, att skyddshemsinspektören i sin promemoria uttalat, att det varit önskvärt att få ytterligare något års erfarenhet rörande den nya organisationens verkningar, men att det likväl av vissa skäl finge anses motiverat att redan nu uppföra vissa befattningar å ordinarie stat. Det förefölle lönenämnden, som om de för första halvåret 1938 avsedda provisoriska anordningarna i fråga om personalens avlöningsförhållanden utan alltför stora olägenheter skulle kunna tillämpas jämväl under kommande budgetår.

Lönenämnden övergår härefter till en detaljerad granskning av det av skyddshemsinspektören framlagda normalförslaget. Beträffande den s. k. ledande personalen anför lönenämnden därvid följande.

Lönenämnden hade funnit övervägande skäl tala för en i princip enhetlig lönegradsplacering för såväl assistent vid yrkeshem och lärare vid skolhem

för gossar som folkskollärarynna vid skolhem för flickor. Med beaktande av riksdagens år 1937 gjorda uttalande, att det vore rimligt, att den ledande personalen vid skyddshemmen bereddcs en något gynnsammare ställning i lönehänseende än motsvarande befattningshavare vid folkskolorna, hade lönenämnden ansett sig böra tillstyrka, att ovannämnda befattningshavare vid skyddshemmen placerades i lönegraden B 18 eller en lönegrad över den som fastställts för lärare vid folkskola med 39 veckors årlig lästid. Möjligen kunde det med hänsyn till assistenternas speciella arbetsuppgifter enligt den för skyddshemmen utfärdade stadgan befinnas påkallat att bereda dessa befattningshavare en något förmånligare löneställning än den nyssnämnda. Därest så ansåges böra ske, syntes lönenämnden en högre placering av assistenttjänsterna än i lönegraden B 19 icke böra ifrågakomma. Lönenämnden ville framhålla, att de nu ifrågavarande lärargrupperna enligt nämndens mening icke kunde jämföras med lärarna vid folkskoleseminariernas övningsskolor, vilka sistnämnda befattningshavare biträdde vid utbildningen av blivande folkskollärare och på vilka fördenskull alldeles särskilt höga krav i fråga om undervisningsskicklighet måste ställas. Det borde vidare framhållas, att vid statens uppfostringsanstalt å Bona lärare, tillika avdelningsföreståndare, vore hänfödda till 17:e lönegraden.

I fråga om löneförmånerna för föreståndarna vid skyddshemmen hade lönenämnden icke ansett sig kunna biträda det nu framlagda förslaget. Sålunda hade den ifrågasatta placeringen av föreståndarna vid yrkeshemmen i lönegraden B 26 syntcs lönenämnden alltför hög. Det borde erinras, att befattningen såsom direktör vid statens uppfostringsanstalt å Bona tillhörde lönegraden B 27. Enligt vad lönenämnden inhämtat funnes för närvarande omkring 140 elever vid Bona, där det totala antalet platser uppginge till omkring 225. Vid yrkeshemmen skulle enligt de sakkunnigas, av statsmakterna godkända beräkningar endast finnas omkring 50—60 elever. Ytterligare förtjänade framhållas, att eleverna vid Bona säkerligen vore mera svårskötta än skyddshemseleverna. Under sådana förhållanden vore enligt lönenämndens mening en skillnad av allenast en lönegrad mellan föreståndaren vid uppfostringsanstalten å Bona samt föreståndarna för yrkeshemmen allt för ringa. Lönenämnden ansåge för sin del, att föreståndarna vid yrkeshemmen icke borde placeras högre än i lönegraden B 24. För motsvarande befattningar vid skolhemmen för gossar ville lönenämnden förorda lönegraden B 22.

I betraktande av de ansvarsfulla arbetsuppgifter, som torde komma att åvila föreståndarinnorna vid hemskola, hade den föreslagna löneställningen (B 19) för sagda befattningshavare syntcs lönenämnden väl låg, särskilt i jämförelse med de i promemorian förordade avlöningarna till föreståndarna vid skyddshemmen för gossar. Medan även med den av lönenämnden förordade lönesättningen skillnaden mellan sistnämnda befattningar och folkskollärarna skulle bliva sju respektive fem lönegrader, skulle motsvarande skillnad för föreståndarinnorna vid hemskola enligt det remitterade förslaget blott vara två lönegrader. Med hänsyn till det anförda och då lönenämnden icke funnit tillräckliga skäl till annan löneställning för föreståndarinnorna vid skolhem för flickor än vid hemskola, ville nämnden för sin del förorda, att samtliga föreståndarinnor vid de kvinnliga skyddshemmen uppfordes i lönegraden B 20.

Beträffande den vid skolhem för gossar föreslagna befattningen såsom husmoder och biträdande lärarinna hade det syntcs lönenämnden oklart, för vilka göromål tjänsten i första hand avsåges. Därest det närmast vore fråga om att inrätta en husmodersbefattning, syntcs densamma lämpligen böra hänföras till lönegraden B 6, varvid undervisningsuppgifterna i stället torde få anföras åt någon annan befattningshavare. Vore det däremot meningen att till tjänsten utse exempelvis en småskollärarynna, vilken först och främst skulle meddela

undervisning men som dessutom skulle fullgöra husmoderssysslorna vid hemmet, hade nämnden icke något att erinra mot den föreslagna löneställningen (B 11). I sistnämnda fall syntes befattningen böra benämnas biträdande lärarinna, tillika husmoder.

Med avseende å avlöningsförmånerna för annan än ledande personal uttalar sig lönenämnden sålunda.

För hantverksmästarna hade lönenämnden ansett en placering i lönegraden B 10 vara fullt tillräcklig. Nämnden ville erinra om, att i nämnda grad vore upptagna såväl yrkesmästare av 1:a klass vid fångvårdsstaten som hantverksföreståndare av 1:a klass vid statens sinnessjukhus.

Lönenämnden förordade för sin del, att befattningarna såsom nattvakt, gårdskarll och chaufför samt kokerska inrättades såsom extra ordinarie tjänster, varvid de båda förstnämnda syntes lönenämnden böra hänföras till 5:e lönegraden, under det att befattningen såsom kokerska i likhet med vad som förekomme vid Bonaanstalten och serafimerlasarettet lämpligen borde placeras i 1:a lönegraden.

Den vid skolhem för gossar föreslagna befattningen såsom assistent och arbetsledare borde enligt lönenämndens mening för undvikande av förväxling med assistenttjänsterna vid yrkeshemmen benämnas endast arbetsledare. Vid de kvinnliga skyddshemmen syntes tjänsten som »manlig arbetsledare» böra erhålla en benämning, som närmare anslöte sig till befattningshavarens arbetsuppgifter och löneställning, förslagsvis biträde i jordbruk, gårdskarll eller dylikt. I överensstämmelse med vad lönenämnden förut föreslagit för vissa andra tjänster borde även sistnämnda befattningshavare erhålla extra ordinarie anställning. Mot den föreslagna placeringen i 5:e lönegraden hade nämnden icke något att erinra.

I övrigt har lönenämnden icke haft något att erinra mot skyddshemsinspektörens normalförslag. Med avseende å inspektörens förslag till avlöningsstater för de olika skyddshemmen anför lönenämnden, att nämnden icke ansett sig kunna underkasta dem någon granskning, enär lönenämnden icke ägde tillräcklig kännedom om de speciella förhållanden, som tilläventyrs kunde giva anledning till avvikelser från normalförslaget.

Slutligen har lönenämnden erinrat, att därest en löne reglering för skyddshemspersonalen ansåges böra genomföras, Kungl. Maj:t torde böra utverka riksdagens bemyndigande att utfärda de särskilda övergångs- och tilläggsbestämmelser, som kunde erfordras. Med hänsyn till den allmänna omläggning av skyddshemsverksamheten, som vidtagits genom 1936 års riksdags beslut, ävensom till de ökade kraven på tjänstemännens utbildning och kompetens ansåge lönenämnden, att de nuvarande befattningshavarna vid övergång till de nya befattningarna icke utan prövning i varje särskilt fall borde för löneklassplacering tillgodoräknas tidigare tjänstgöring i skyddshemmens tjänst.

En av lönenämndens ledamöter har i avgiven reservation intagit en ståndpunkt i flera avseenden avvikande från majoritetens förslag. Sålunda anser reservanten, att föreståndarna vid skolhemmen för gossar och föreståndarinnorna vid skolhemmen för flickor borde placeras i en och samma lönegrad, därvid antingen lönegraden B 22 eller lönegraden B 21 borde ifrågakomma. Reservanten hemställer vidare, att facklärarinorna måtte hänföras vid hemskola till 17:e och vid skolhem för flickor till 16:e lönegraden. Slutligen

föreslår reservanten, att frågan om husmodersbefattningarnas ställning i lönehänseende och i övrigt gjordes till föremål för särskild utredning.

Statskontoret gör beträffande föreliggande lönespörsmål följande uttalanden.

Det förefölle statskontoret, som om den av skyddshemsinspektören föreslagna löneplaceringen för de högre befattningshavarna vid skyddshemmen vore för hög i betraktande av dem åliggande uppgifter. Ett godtagande av skyddshemsinspektörens löneförslag skulle ifråga om föreståndarna vid yrkeshemmen innebära, att dessa befattningshavare komme att erhålla samma löneställning som direktör av 2:a klass vid fångvården och direktören vid statens alkoholistanstalt å Venngarn samt placeras högre än direktören vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona. En sådan löneplacering av föreståndarna vid yrkeshemmen vore enligt statskontorets mening icke motiverad. Ämbetsverket ville för sin del föreslå, att dessa befattningar uppfördes i högst lönegraden B 24.

En motsvarande nedsättning borde i så fall vidtagas i fråga om löneplaceringen av föreståndare vid skolhem för gossar, vilka befattningshavare alltså syntes böra nedflyttas till lönegraden B 22. Assistenterna vid yrkeshemmen och lärarna vid sistnämnda skolhem syntes i lönehänseende böra jäställas med högst assistenter av 2:a klass vid tvångsarbetsanstalterna och fångvården och alltså hänföras till lönegraden B 18. Folkskollärlärarna vid skolhem för flickor borde, enligt statskontorets mening, icke placeras högre än folkskollärlärarna med 39 veckors tjänstgöringstid, d. v. s. i lönegraden B 17.

Med anledning av skyddshemsinspektörens förslag om beräkning av ett belopp av 10,000 kronor för beredande av förtidspensionering eller ersättning åt befattningshavare vid skyddshemmen, vilka icke kunde beredas plats inom den nya organisationen, erinrar statskontoret, hurusom föredragande departementschefen i 1936 års proposition angående omläggning av skyddshemsverksamheten uttalat, att, därest åtgärder i nu angivna syfte skulle finnas påkallade, framställning om avskedsersättning i en eller annan form syntes böra för varje särskilt fall göras hos riksdagen. I anslutning härtill anför statskontoret, att det icke syntes vara avsett, att medel för nu ifrågakvarande ändamål skulle disponeras i annat fall än efter särskilt beslut av riksdagen.

I en den 8 februari 1938 dagtecknad skrivelse har *skyddshemsinspektören* i vissa detaljer ändrat och kompletterat sitt tidigare avgivna förslag rörande avlöningarna till befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen. I skrivelsen anför inspektören bland annat följande.

I sitt ursprungliga förslag hade inspektören anført, att trädgårdsmästare-tjänsterna vid yrkeshemmen icke för budgetåret 1938/1939 syntes behöva upptagas å ordinarie stat, enär någon mera rationell yrkesutbildning på trädgårdsskötselns område icke kunde hinna anordnas under nämnda tid. Vid inspektörens besök å de olika yrkeshemmen hade emellertid av ledningen för vederbörande skyddshem framhållits, att under nästa budgetår åtskilliga planerings- och parkanläggningsarbeten borde under trädgårdsmästares ledning utföras av eleverna vid yrkeshemmen samt att det därför vore synnerligen önskligt, att trädgårdsmästare-tjänsterna omedelbart uppfördes å ordinarie stat. Med hänsyn därtill och då trädgårdsarbetena ur utbildningssynpunkt vore särdeles lämpliga ansågo sig inspektören böra föreslå, att vid vart och ett av yrkeshemmen Ljungaskog, Forsane och Sundbo måtte från

och med den 1 juli 1938 uppföras en ordinarie trädgårdsmästaretjänst, vilken tjänst i överensstämmelse med normalförslaget borde placeras i lönegraden B 10.

Vid Allarps skolhem hade varit anställd en extra handarbetslärarinna. I det statförslag för skolhemmet avsende budgetåret 1938/1939, som ingivits hösten 1937, hade avlöningen till denna lärarinna inräknats i posten till avlöningsförhöjningar m. m. Då emellertid ett stadigvarande behov av handarbetslärarinna föreläge vid detta skolhem liksom vid övriga skolhem för flickor, borde nämnda befattningshavare uppföras å ordinarie stat. Liksom övriga facklärarinnor borde därvid denna lärarinna placeras i lönegraden B 15.

Enligt den av Kungl. Maj:t utfärdade skyddshemsstadgan åtnjöte ledamot i skyddshemsstyrelse icke i denna sin egenskap lön eller arvode. Däremot kunde till den styrelseledamot, som å styrelsens vägnar verkställde kassa-inventeringar ävensom inventering av skyddshemmets inventarier och förråd eller i övrigt utförde en verkställande ledamots åligganden, utgå lämplig ersättning, vilken ersättning skulle bestämmas av socialstyrelsen. Det hade visat sig, att en del verkställande ledamöter i skyddshemsstyrelserna endast med svårighet kunde utan särskild ersättning fullgöra sina uppdrag. Så vore i synnerhet förhållandet med sådana ledamöter, som för fullgörande av sina åligganden gentemot skyddshemmen nödgades begära tjänstledighet från av dem innehavda befattningar och i följd därav måste avstå en del av sina avlöningsförmåner. Det vore ock att märka, att vid åtskilliga skyddshem tidigare plägat utbetalas särskilda ersättningar till den verkställande ledamoten.

Med hänsyn till det anförda borde vid varje statligt skyddshem beräknas visst årsarvode till verkställande ledamot. Arvodet syntes böra bestämmas till förslagsvis 600 kronor vid vart och ett av yrkeshemmen och till 400 kronor vid vartdera av övriga hem.

Departements-
chefen.

Innan jag ingår på föreliggande förslag rörande avlöningar till befattningshavare vid statens skyddshem, vill jag här erinra om några av de åtgärder, som vidtagits med anledning av riksdagens beslut rörande skyddshemsverksamheten. Till en början må nämnas, att förut berörda stadga för skyddshemmen utfärdats av Kungl. Maj:t den 24 september 1937 och trätt i kraft den 1 januari 1938. Tillika vill jag omnämna, att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 december 1937 godkänt *dels* sex köpekontrakt, enligt vilka kronan förvärvat äganderätten till skyddshemmen Ljungaskog, Forsane, Sundbo, Johannisberg, Långanäs och Sonestorp, *dels* tio arrendekontrakt, enligt vilka kronan förvärvat nyttjanderätten till skyddshemmen Folåsa, Östra Spång, Måshult, Gräskärr, Akerby, Engesberg, Stenfors, Husby, Broby och Allarp, *dels* ett avtal med Vänersborgs stad, enligt vilket staden till kronan överlätit visst markområde, medan kronan förbundit sig att å området uppföra ett skolhem för flickor, *dels* ock ett avtal med Sollefteå stad, enligt vilket staden till kronan överlätit vissa områden för uppförande därstädes av ett kombinerat skol- och yrkeshem. Arrendekontrakten avse tiden 1 januari 1938—31 december 1941, dock med det undantag att kontraktet beträffande skyddshemmet Stenfors blott omfattar tiden 1 januari 1938—31 december 1939.

Den 3 december 1937 uppdrog vidare Kungl. Maj:t åt domänstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för att det skyddshem, som enligt 1937 års riksdags beslut skulle uppföras å område tillhörande kronoegendomen Trox-

hammar skulle kunna komma i besittning av för skyddshemsverksamheten behövlig del av nämnda egendom.

Genom beslut den 17 december 1937 har därjämte Kungl. Maj:t för tiden 1 januari—30 juni 1938 fastställt avlöningsstater för samtliga de sexton skyddshem, vilka på grund av omförmälda köpe- och arrendekontrakt övertagits av staten och vilka från och med ingången av år 1938 äro att betrakta såsom statliga skyddshem. Därvid hava i överensstämmelse med statsmakternas beslut befattningshavarnas löner bestämts i anslutning till de löner, som gällde vid de olika hemmen vid tidpunkten för avlåtande av 1936 års skyddshemsproposition. Till följd härav utgå lönerna enligt olika lönesystem och med i hög grad varierande belopp. De flesta befattningshavarna åtnjuta förutom den fastställda kontantlönen avsevärda naturaförmåner. I allmänhet äro de berättigade till fri bostad och kost. I åtskilliga fall gälla naturaförmånerna även för befattningshavarnas familjemedlemmar.

Jag övergår härefter till *spörsmålet om och i vad mån lönerreglering för befattningshavarna vid skyddshemmen nu bör komma till stånd*. Skyddshemsinspektörens förslag innebär i berörda hänseende, att medan vid vissa skyddshem samtliga befattningshavare skulle löner regleras, vid åtskilliga skyddshem alla befattningshavare skulle erhålla lön enligt hittills gällande grunder och vid några skyddshem en del befattningar skulle nyregleras, men för återstående befattningar lön utgå i överensstämmelse med hittills gällande principer. Att på detta sätt inom en och samma statliga organisation samtidigt tillämpa flera olika lönesystem synes mig näppeligen ändamålsenligt. Jag kan därför icke ansluta mig till detta förslag.

Ej heller synes det mig möjligt att — såsom undervisningsväsendets löne-nämnd ifrågasatt — tills vidare över hela linjen bibehålla nuvarande provisoriska avlöningsförhållanden. Det är enligt min uppfattning av synnerlig vikt, att för ernående av nödig stadga i skyddshemmens organisation enhetliga normer nu fastställas beträffande befattningshavarnas avlöning. Det är att märka, att under nästa budgetår flera nya skyddshem skola begynna sin verksamhet och att det svårigen låter sig göra att för befattningshavarna vid dessa hem uppskjuta lönerregleringen. Enahanda är förhållandet med den personal, som kommer att nyanställas vid de hittillsvarande hemmen.

Enligt min mening bör det nuvarande provisoriet beträffande befattningshavarnas avlöningsförhållanden nu helt avvecklas och ersättas med en lönerreglering omfattande befattningshavarna vid samtliga skyddshem. Härav följer emellertid icke utan vidare, att alla befattningar vid skyddshemmen, vilka till sin natur äro sådana att de böra göras ordinarie, omedelbart måste uppföras å ordinarie stat. Tvärtom synes mig anledning föreligga att i vissa fall för ernående av nödig rörelsefrihet med avseende å skyddshemmens organisation eller i avbidan på ytterligare utredning allenast uppföra befattningarna å extra stat eller — där fråga är om tjänster i lägre lönegrad än lönegraden B 21 — upptaga befattningarna såsom extra ordinarie tjänster

enligt för nyreglerade verk gällande grunder. Till frågan i vad mån så bör ske återkommer jag i det följande.

Ställning torde härefter få tagas till skyddshemsinspektörens *normalförslag* till avlöningar vid de statliga skyddshemmen och de i anledning av detta förslag avgivna utlåtandena.

Vad då först angår *de icke ledande tjänsterna*, till vilka jag i detta sammanhang räknar samtliga de befattningar, som i inspektörens förslag hänförs till lägre lönegrad än lönegraden B 15, biträder jag nämnda förslag, i vad detsamma avser rättare, trädgårdsmästare, husmoder och ladugårdsförman vid yrkeshemmen. Jag förordar alltså, att vid dessa hem rättare och trädgårdsmästare placeras i lönegraden B 10, husmoder i lönegraden B 6 och ladugårdsförman i lönegraden B 5. Med avseende å befattningarna såsom nattvakt, gårdskar och chaufför samt kokerska vid yrkeshemmen delar jag den av undervisningsväsendets lönenämnd intagna ståndpunkten, att dessa befattningar böra upptagas såsom extra ordinarie, därvid de två förstnämnda befattningarna böra hänföras till 5:e och den sistnämnda till 1:a lönegraden.

Vad härefter angår de befattningar vid yrkeshemmen, som av skyddshemsinspektören upptagits under beteckningen hantverksmästare, lär det vara erforderligt att särskilt framhålla, att det här rör sig om handledarna av elevernas yrkesutbildning. Den riktiga beteckningen för nämnda befattningshavare bör därför vara lärare i yrkesämne. Med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som åligga dessa befattningshavare, och de stora krav, som fackligt, pedagogiskt och personligt böra ställas på desamma, anser jag mig för sagda tjänster, i anslutning till skyddshemsinspektörens, av statskontoret understödda förslag, icke kunna föreslå lägre lönegrad än B 12.

Med anledning av skyddshemsinspektörens förslag att vid varje skyddshem för gossar skulle vara anställd en husmoder och biträdande lärarinna i lönegraden B 11 har lönenämnden ansett, att mot förslaget icke vore något att erinra, för den händelse meningen vore, att innehavaren av tjänsten först och främst skulle meddela undervisning, men att, därest så ej vore fallet, dylik befattning allenast borde hänföras till lönegraden B 6. I likhet med lönenämnden är jag av den åsikten, att för ifrågavarande befattningshavare olika löneställning bör fastställas, allt eftersom tyngdpunkten i verksamheten ligger på det pedagogiska eller det husliga området. I det förra fallet bör befattningen rubriceras biträdande lärarinna, tillika husmoder, och hänföras till lönegraden B 11, medan i det senare fallet tjänsten bör benämnas husmoder och biträdande lärarinna samt placeras i lönegraden B 6. Regeln torde böra bliva den, att den lägre befattningen inrättas vid skolhem, där särskild lärare finnes, och den högre befattningen vid skolhem, där så ej är förhållandet.

Enligt skyddshemsinspektörens förslag skall vid skolhem för gossar finnas en assistent och arbetsledare i lönegraden B 10. Lönenämnden har beträffande denna befattning föreslagit den jämkningen, att densamma skall benämnas arbetsledare. Jag ansluter mig i denna del till lönenämndens förslag.

Även vid skolhemmen för gossar bör kokerska erhålla den löneställning, som förut förordats med avseende å kokerska vid yrkeshemmen.

Medan skyddshemsinspektören föreslagit, att vid h e m s k o l a o c h s k o l h e m f ö r f l i c k o r skall vara anställd en i lönegraden B 5 placerad manlig arbetsledare, har lönenämnden ansett, att denne befattningshavare bör benämnas biträde i jordbruk eller gårdskarl och erhålla anställning såsom extraordinarie tjänsteman i 5:e lönegraden. För min del förordar jag benämningen manligt biträde och ansluter mig med avseende å löneställningen till lönenämndens förslag.

Jag kommer så till spørsmålet om löneplaceringen för *den ledande skyddshemspersonalen*.

Vad då först angår yrkeslärarna vid hemskolor och skolhem för flickor, biträder jag skyddshemsinspektörens, av lönenämnden och statskontoret tillstyrkta förslag, att för dessa lärarinnor bör fastställas lönegraden B 15. Emellertid förordar jag något ändrade beteckningar å befattningarna. Sålunda föreslår jag, att beteckningarna skolkökslärarinna, lantushållslärarinna och handarbetslärarinna utbytas mot respektive lärarinna i hushållsgöromål, lärarinna i lantushållsgöromål och lärarinna i kvinnlig slöjd.

Beträffande frågorna om avlöning till föreståndare och föreståndarinnor vid skyddshemmen, till assistenter vid yrkeshemmen samt till lärare och lärarinnor vid skolhemmen med huvudsakligen teoretiska undervisningsuppgifter hava vid den granskning, som statskontoret och lönenämnden ägnat dessa frågor, enligt min mening de formella synpunkterna fått göra sig allt för starkt gällande på bekostnad av de reella. Jag kan sålunda icke finna, att vid prövningen tillräckligt beaktats den såväl av skyddshemssakkunniga som sedermera av skyddshemsinspektören närmare angivna skillnad, som otvivelaktigt föreligger i arbetsuppgifternas svårighetsgrad mellan å ena sidan de för manliga elever avsedda skyddshemmen och å andra sidan flickhemmen. Densamma är för visso av beskaffenhet att fullt motivera den differentiering i löneställningen för föreståndar- och lärarpersonal vid de olika hemkategorierna, som kommit till uttryck i det föreliggande förslaget. Vidare synes mig uppenbart, att lönenämnden och statskontoret lämnat obeaktade de betydande skillaktigheter, som prägla skyddshemmens arbete i jämförelse med folkskolans. Det är sålunda icke nog med, att den årliga tjänstgöringstiden vid skyddshemmen sträcker sig över omkring 48 veckor mot högst 39 vid folkskolorna. Tjänstgöringen inbegriper därjämte jämväl fortsättningsskolans undervisning och i vissa fall undervisning i gosslöjd. Därtill kommer som en betydelsefull arbetsuppgift den dagliga tillsynen av eleverna under deras fritid. Föreståndare och lärare vid skyddshem äro sålunda ej blott undervisare utan hava därjämte till åliggande att i stor utsträckning fullgöra de plikter, som ute i livet tillkomma föräldrar.

Beaktas som sig bör dessa omständigheter, kan jag ej finna det försvarligt att för assistentbefattning vid yrkeshemmen och läraretjänster vid skolhem för gossar, för vilka normalt skulle krävas folkskolläraryxamen jämte en icke obetydlig kompletterande utbildning vid skyddshem, förordas lägre placering

än i lönegraden B 19. Jag nödgas alltså i denna del vidhålla min i fjol uttalade uppfattning härutinnan. Däremot kan jag, med hänsyn till vad jag nyss yttrat rörande arbetsuppgifternas allmänna karaktär, icke finna tillräckliga skäl anförda för att i fråga om folkskollärarynna vid skolhem för flickor påkalla högre ställning än lönegraden B 18. Tjänsterna såsom lärare vid skolhemmen för gossar torde lämpligen böra benämnas folkskollärare.

Vad slutligen angår befattningarna såsom föreståndare vid yrkeshem och skolhem för gossar, måste jag betona den synnerliga vikten av att vid skyddshemsreformens genomförande löneställningen för dessa lika krävande som ansvarsfulla tjänster utmätas på ett sådant sätt, att för desamma kunna vinnas verkligt kvalificerade ledare av arbetet. Jag är för min del icke övertygad, att detta mål skall kunna nås genom de av statskontoret och lönenämnden förordade löneställningarna. Tvärtom nödgas jag hålla före, att fara kan föreligga för att den genomförda reformen äventyras, därest man för dessa befattningar fastslår så ogynnsamma löneställningar som de av nämnda myndigheter ifrågasatta. Emellertid torde, innan saken slutligt avgöres, frågan lämpligen böra underkastas ytterligare utredning i samband med prövningen av de spörsmål angående ändrad löneställning för andra befattningshavsgrupper, som komma att upptagas i anledning av den nu förestående avlöningsrevisionen. Jag är dock övertygad, att om de faktiska förhållandena på området ägnas tillbörlig uppmärksamhet, en förmånligare löneställning än den av statskontoret och lönenämnden förordade kommer att befinnas skälig. Jag finner mig av nu angivna skäl böra för budgetåret 1938/1939 föreslå, att befattningarna såsom föreståndare vid yrkeshem och vid skolhem för gossar uppföras å extra stat. Därvid synas — med hänsyn till att statskontoret och lönenämnden ansett befattningarna kunna placeras å ordinarie stat i lönegraderna B 24 respektive B 22 — tjänsterna lämpligen böra hänföras till lönegraderna B 25 respektive B 23. Därest så sker, skulle under nästa budgetår avlöningsförmånerna å befattningarna väsentligen bliva desamma, som skulle följa med de av statskontoret och lönenämnden förordade placeringarna.

I fråga om de kvinnliga skyddshemmen saknar jag anledning att frångå min i fjol uttalade uppfattning, att befattningen som föreståndarinna vid sådant skyddshem bör placeras en lönegrad högre än folkskollärarynna och föreslår alltså i enlighet med skyddshemsinspektörens förslag för dessa befattningshavare lönegraden B 19. Skäl saknas givetvis att beträffande dessa tjänster anlita utvägen att allenast provisoriskt fastställa löneställningen.

Sedan jag sålunda i princip tagit ställning till frågan om löneregleringen för befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen, övergår jag till en granskning av skyddshemsinspektörens förslag rörande *personalbehovet vid de särskilda skyddshemmen under budgetåret 1938/1939*, därvid jag dock endast kommer att beröra sådana frågor, till vilka jag icke redan tagit principiell ställning och vilka påkalla särskilt omnämnande. Jag kommer därvid att i sådant fall, där jag tillstyrkt ändrad benämning å befattningen, begagna mig av den nya benämning, som jag sålunda förordat.

Vad då först beträffar *yrkeshemmen*, utgår jag i likhet med skyddshemsinspektören från att under nästa budgetår vid dessa hem icke behöva inrättas ordinarie tjänster såsom rättare och ladugårdsförman samt att det under samma budgetår skall bliva tillräckligt med två befattningar såsom lärare i yrkesämne. Med hänsyn till vad som upplysts i ämnet biträder jag förslaget, att vid vartdera hemmet redan nu uppföres en befattning såsom trädgårdsmästare. Då anledning icke torde föreligga att placera assistenterna vid Sundbo på annat sätt än vid övriga yrkeshem, förordar jag vidare, att båda assistenterna därstädes placeras i lönegraden B 19. I fråga om de kvinnliga biträdena har jag icke något att erinra mot att man i överensstämmelse med skyddshemsinspektörens förslag räknar med tre sådana biträden vid vart och ett av Ljungaskogs och Sundbo yrkeshem samt med två dylika biträden vid Forsane yrkeshem. Dessa biträden torde — liksom ock motsvarande biträden vid andra skyddshem — böra anställas såsom tillfälliga eller extra befattningshavare.

Personaluppsättningen vid yrkeshemmen skulle vid bifall till vad jag här föreslagit komma att te sig på följande sätt.

L j u n g a s k o g .

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 25; extra stat
2 assistenter	B 19; ordinarie
2 lärare i yrkesämne	B 12; »
1 trädgårdsmästare	B 10; »
1 husmoder	B 6; »
2 nattvakter	5; extra ordinarie
1 gårdskarll och chaufför	5; » »
1 kokerska	1; » »
3 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

F o r s a n e .

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 25; extra stat
2 assistenter	B 19; ordinarie
2 lärare i yrkesämne	B 12; »
1 trädgårdsmästare	B 10; »
1 husmoder	B 6; »
2 nattvakter	5; extra ordinarie
1 gårdskarll och chaufför	5; » »
1 kokerska	1; » »
2 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

S u n d b o .

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 25; extra stat
2 assistenter	B 19; ordinarie
2 lärare i yrkesämne	B 12; »

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 trädgårdsmästare	B 10; ordinarie
1 husmoder	B 6; »
2 nattvakter	5; extra ordinarie
1 gårdskarl och chaufför	5; » »
1 kokerska	1; » »
3 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

Beträffande *skolhemmen för gossar* följer av vad jag tidigare anfört, att föreståndarbefattningarna icke nu böra uppföras å ordinarie stat. Då det — såsom skyddshemsinspektören framhållit — kan tänkas, att icke samtliga de skolhem för gossar, varmed räknats i den nya organisationen, skola bliva behöfliga, böra sådana åtgärder vidtagas, att ett eventuellt framtida nedläggande av ett eller annat skolhem underlättas. Med hänsyn härtill och då de skolhem, som möjligen skulle kunna komma i fråga till indragning, äro Östra Spång och Mäshult, föreslår jag, att vid dessa hem tills vidare icke uppföras några befattningar å ordinarie stat och att de befattningar vid hemmen, som — fränsett föreståndartjänsterna — under andra förhållanden nu skulle hava blivit ordinarie, i stället göras till extra ordinarie tjänster i motsvarande lönegrader. Även beträffande skolhemmet Stenfors, som ju inom en nära framtid skall nedläggas, förordar jag en motsvarande anordning.

I överensstämmelse med skyddshemsinspektörens förslag torde folkskolläraretjänster böra inrättas vid hemmen Folåsa, Östra Spång, Gräskärr och Åkerby, men icke vid de övriga hemmen. Såsom konsekvens härav bör vid vart och ett av de uppräknade hemmen upptagas en befattning såsom husmoder och biträdande lärarinna med placering i 6:e lönegraden, medan vid vart och ett av återstående hem bör anställas en biträdande lärarinna, tillika husmoder, placerad i 11:e lönegraden.

I övrigt torde personalbehovet böra uppskattas på grundval av skyddshemsinspektörens förslag, dock med de jämkningar ifråga om löneplacering och benämningar, som följa av vad jag tidigare anfört. För varje hem lärar därvid få beräknas en extra ordinarie kokerska. Då enligt vad skyddshemsinspektören under hand upplyst vid hemmet Östra Spång behov föreligger av två kvinnliga biträden, torde för detta hem få upptagas två sådana biträden. Det sätt, varpå jag beräknat personalen vid de särskilda skolhemmen för gossar, framgår närmare av följande förteckningar.

Folåsa.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 folkskollärare	B 19; ordinarie
1 arbetsledare	B 10; »
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 6; »
1 kokerska	1; extra ordinarie
2 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

Östra Spång.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 folkskollärare	19; extra ordinarie
1 arbetsledare	10; » »
1 husmoder och biträdande lärarinna	6; » »
1 kokerska	1; » »
2 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

Mäshult.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 biträdande lärarinna, tillika husmoder	11; extra ordinarie
1 arbetsledare	10; » »
1 kokerska	1; » »
1 kvinnligt biträde	extra eller tillfälligt

Gräskärr.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 folkskollärare	B 19; ordinarie
1 arbetsledare	B 10; »
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 6; »
1 kokerska	1; extra ordinarie
2 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

Åkerby.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 folkskollärare	B 19; ordinarie
1 arbetsledare	B 10; »
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 6; »
1 kokerska	1; extra ordinarie
2 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

Engesberg.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 biträdande lärarinna, tillika husmoder	B 11; ordinarie
1 arbetsledare	B 10; »
1 kokerska	1; extra ordinarie
1 kvinnligt biträde	extra eller tillfälligt

Stenfors.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 biträdande lärarinna, tillika husmoder	11; extra ordinarie
1 kokerska	1; » »
1 kvinnligt biträde	extra eller tillfälligt

Befattningshavare	<i>Troxhammar.</i>	Lönegrad m. m.
1 föreståndare		B 23; extra stat
1 biträdande lärarinna, tillika husmoder		B 11; ordinarie
1 arbetsledare		B 10; »
1 kokerska		1; extra ordinarie
1 kvinnligt biträde		extra eller tillfälligt

Vidkommande härefter personalbehovet vid *skol- och yrkeshemmen* ansluter sig skyddshemsinspektörens förslag beträffande hemmet *Johannisberg* nära till beräkningarna med avseende å skolhemmen för gossar, dock med den väsentliga avvikelser att förslaget även upptager två för yrkesutbildningen avsedda facklärare. Mot den gjorda uppskattningen har jag i huvudsak icke något att invända. Personalen torde emellertid böra nyregleras och i viss utsträckning uppföras å ordinarie stat. I fråga om hemmets föreståndare förordar jag, att han tills vidare likställs med föreståndare vid skolhem för gossar och alltså placeras å extra stat i lönegraden B 23. För föreståndarens närmaste man förordar jag benämningen assistent. De berörda facklärartjänsterna torde böra erhålla beteckningen lärare i yrkesämne och liksom motsvarande tjänster vid yrkeshemmen placeras i lönegraden B 12. Den ifrågasatta husmodersbefattningen bör betecknas husmoder och biträdande lärarinna och hänföras till lönegraden B 6.

Hemmet i *Sollefteå* kan beräknas efter hand få ett avsevärt större elevantal än hemmet *Johannisberg*. Med hänsyn härtill måste personaluppsättningen vid det förra hemmet göras starkare än vid det senare. Skyddshemsinspektörens uppskattning av personalbehovet, i vilken denna olikhet hemmen emellan vederbörligen beaktats, kan jag i princip godkänna. Sålunda biträder jag förslaget att likställa föreståndaren vid detta hem med föreståndare vid yrkeshem. I enlighet härmed bör föreståndaren tills vidare placeras å extra stat i lönegraden B 25. Den av skyddshemsinspektören föreslagna tjänsten såsom avdelningsföreståndare och lärare torde, i analogi med vad jag förordat för *Johannisberg*, upptagas såsom en assistenttjänst. I övrigt ifrågasätter jag blott de jämkningar, som bliva en konsekvens av vad jag tidigare anför.

Personaluppsättningen vid *skol- och yrkeshemmen* bör enligt min uppfattning bliva följande.

Befattningshavare	<i>Johannisberg.</i>	Lönegrad m. m.
1 föreståndare		B 23; extra stat
1 assistent		B 19; ordinarie
2 lärare i yrkesämne		B 12; »
1 husmoder och biträdande lärarinna		B 6; »
1 kokerska		1; extra ordinarie
1 kvinnligt biträde		extra eller tillfälligt

Sollefteå.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 25; extra stat
1 assistent	B 19; ordinarie
2 lärare i yrkesämne	B 12; »
1 arbetsledare	B 10; »
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 6; »
1 nattvakt	5; extra ordinarie
1 kokerska	1; » »
1 kvinnligt biträde	extra eller tillfälligt

Med avseende å *ungdomshemmet Långanäs* förordar jag den av skyddshemsinspektören ifrågasatta personaluppsättningen, som i huvudsak överensstämmer med vad som föreslagits beträffande skol- och yrkeshemmet *Johannisberg*. Den viktigaste olikheten mellan hemmen är den, att för *Långanäs*, där man har att räkna med en jämförelsevis liten beläggning, blott upptagits en lärare i yrkesämne. Efter erforderliga jämkningar beträffande lönegrader m. m. skulle personalförteckningen för hemmet *Långanäs* få följande utseende.

Långanäs.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndare	B 23; extra stat
1 assistent	B 19; ordinarie
1 lärare i yrkesämne	B 12; »
1 husmoder och biträdande lärarinna	B 6; »
1 nattvakt	5; extra ordinarie
1 kokerska	1; » »
2 kvinnliga biträden	extra eller tillfälliga

De avvikelser från normalförslaget, som skyddshemsinspektören förordat beträffande *hemskolan Sonestorp*, äro i huvudsak betingade därav, att med hemskolan skall förenas en särskild avdelning för mödrar med barn, vilken avdelning kräver speciell personalutrustning. Till det förslag rörande personalbehovet, som framlagts av skyddshemsinspektören, kan jag i allt väsentligt ansluta mig. Jag finner det sålunda lämpligt, att för mödraavdelningen inrättas en särskild avdelningsföreståndarinna med placering i lönegraden B 17 samt att denna avdelning därjämte förses med två facklärarinnor och en tvättförestånderska. Av facklärarinnorna torde den ena böra undervisa i hushållsgöromål och den andra i kvinnlig slöjd. Då tvättförestånderskan skall fungera såsom arbetsledare för eleverna å mödraavdelningen och med hänsyn därtill bör vara i besittning av speciella kvalifikationer, biträder jag inspektörens förslag att hänföra tvättförestånderskebefattningen till lönegraden B 2.

Enligt min beräkning bör personaluppsättningen å *hemskolan* te sig på följande sätt.

Sonestorp.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndarinna	B 19; ordinarie
1 avdelningsföreståndarinna	B 17; »
2 lärarinnor i kvinnlig slöjd	B 15; »
2 lärarinnor i hushållsgöromål	B 15; »
1 tvättförestånderska	B 2; »
1 manligt biträde	5; extra ordinarie

Skyddshemsinspektörens förslag med avseende å *skolhemmen för flickor* utvisar endast obetydliga olikheter i förhållande till normalförslaget beträffande nämnda hem. För skolhemmet Broby hava dock upptagits två facklärarinnor mera än enligt normalförslaget och förslagen för de övriga skolhemmen. Då denna skillnad sammanhänger med det väsentligt större elevantalet vid Brobyhemmet, synes mig avvikelsen motiverad.

Jag beräknar personaluppsättningen vid ifrågavarande hem på sätt framgår av följande förteckningar.

Husby.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndarinna	B 19; ordinarie
1 folkskollärlarinna	B 18; »
1 lärarinna i kvinnlig slöjd	B 15; »
1 lärarinna i hushållsgöromål	B 15; »
1 manligt biträde	5; extra ordinarie

Broby.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndarinna	B 19; ordinarie
1 folkskollärlarinna	B 18; »
2 lärarinnor i kvinnlig slöjd	B 15; »
2 lärarinnor i lantushållsgöromål	B 15; »

Allarp.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndarinna	B 19; ordinarie
1 folkskollärlarinna	B 18; »
1 lärarinna i kvinnlig slöjd	B 15; »
1 lärarinna i hushållsgöromål	B 15; »
1 manligt biträde	5; extra ordinarie

Vänersborg.

Befattningshavare	Lönegrad m. m.
1 föreståndarinna	B 19; ordinarie
1 folkskollärlarinna	B 18; »
1 lärarinna i kvinnlig slöjd	B 15; »
1 lärarinna i hushållsgöromål	B 15; »
1 manligt biträde	5; extra ordinarie

Enligt dessa beräkningar skulle den totala personaluppsättningen vid de statliga skyddshemmen för budgetåret 1938/1939 komma att bliva följande.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
9 assistenter		B 19
3 folkskollärare		B 19
5 föreståndarinnor		B 19
4 folkskollärarynnor		B 18
1 avdelningsföreståndarinna		B 17
5 lärarinnor i hushållsgöromål		B 15
7 lärarinnor i kvinnlig slöjd		B 15
2 lärarinnor i lantushållsgöromål		B 15
11 lärare i yrkesämne		B 12
2 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar		B 11
6 arbetsledare		B 10
3 trädgårdsmästare		B 10
6 husmödrar och biträdande lärarinnor		B 6
3 husmödrar		B 6
1 tvättförestånderska		B 2
	Tjänstemän å extra stat.	
4 föreståndare		B 25
10 föreståndare		B 23
	Extra ordinarie tjänstemän.	
1 folkskollärare		19
2 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar		11
2 arbetsledare		10
1 husmoder och biträdande lärarinna		6
3 gårdskarlar och chaufförer		5
4 manliga biträden		5
8 nattvakter		5
14 kokerskor		1
	Extra eller tillfällig personal.	
24 kvinnliga biträden		

Vid bifall till den av mig nu förordade löneregleringen kommer det i vissa fall att inträffa, att vederbörande befattningshavare enligt de nya bestämmelserna erhåller lägre avlöning än som tillkommit honom före löneregleringen. I sådant fall bör befattningshavaren få komma i åtnjutande av en *lönefyllnad*, motsvarande skillnaden mellan de tidigare och de nya löneförmånerna. Vid jämförelsen mellan lönerna måste givetvis hänsyn även tagas till de före löneregleringen utgående naturaförmånerna. I den mån befattningshavaren framdeles genom uppflyttning i löneklass, befordran, förflyttning till annan ort eller ändrad dyrortsgruppering erhåller högre avlöning, bör lönefyllnaden i motsvarande mån reduceras eller — när det tidigare lönebeloppet åter uppnåtts — helt bortfalla. Någon exakt uppgift å den merkostnad för statsverket, som nämnda lönefyllnad kan medföra, är jag icke i tillfälle att lämna. Enligt vad en inom departementet verkställd överslags-

beräkning givit vid handen torde det emellertid för nästa budgetår röra sig om ett belopp av omkring 5,000 kronor, vilket belopp givetvis efter hand kommer att sjunka.

I detta sammanhang får jag även föreslå en *särskild lönefyllnad, avsedd att utgå till vissa befattningshavare för tiden 1 januari—30 juni 1938*. Såsom redan omnämnts, hava för nämnda tid fastställts avlöningsstater för de statliga skyddshemmen, därvid befattningshavarna i överensstämmelse med riksdagens beslut tillerkänts avlöningar motsvarande dem, som utgingo vid tidpunkten för framläggandet för riksdagen av 1936 års skyddshemsproposition, alltså den 28 februari 1936. Till senare lönerogleringar har sålunda hänsyn icke kunnat tagas. Nu är emellertid att märka, att förutvarande huvudmannen för skyddshemmet Åkerby, Örebro läns landsting, verkställt en generell löneroglering för landstingets befattningshavare, vilken trädde i tillämpning den 1 januari 1937 och vilken haft som konsekvens, att vissa befattningshavare vid nämnda skyddshem under år 1937 uppburit högre avlöning än förut varit fallet. Vidare har den tidigare huvudmannen för skyddshemmet Östra Spång, Malmö stad, från och med den 1 januari 1938 genomfört en löneroglering för stadens befattningshavare, vilken skulle hava medfört en löneförbättring för vissa tjänstemän vid sistnämnda skyddshem, om icke detta skyddshem vid berörda tidpunkt övertagits av staten. På grund av dessa lönerogleringar hava alltså en del befattningshavare vid skyddshemmen Åkerby och Östra Spång kommit i ett sämre löneläge, än om skyddshemmen icke förstatligats. Det synes mig rimligt, att de befattningshavare, vilkas löneställning sålunda försämrats, härför erhålla skäligen kompensation. Riksdagens bemyndigande lär därför böra utverkas att till dessa tjänstemän för tiden 1 januari—30 juni 1938 utbetala lönefyllnad med belopp motsvarande skillnaden i respektive löner före och efter den 1 januari 1938. Jag vill nämna, att den lönefyllnad, varom här är fråga, sannolikt icke kommer att för berörda tid uppgå till mer än 1,000 kronor. Lönefyllnaden torde — liksom övriga avlöningar för ifrågavarande budgethalvår — få gäldas från det för budgetåret 1937/1938 anvisade förslagsanslaget till skyddsuffostran. Därest dylik lönefyllnad medgives, bör vid bedömande av frågan, huruvida dessa befattningshavare för tiden efter den 1 juli 1938 skola vara berättigade till lönefyllnad, som utgångspunkt tagas den avlöning dessa befattningshavare skulle hava åtnjutit från och med sistnämnda dag, därest vederbörande skyddshem icke övertagits av staten.

Närmare bestämmelser beträffande beräkningen av här föreslagna lönefyllnader torde få meddelas av Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:t torde även böra erhålla bemyndigande att i övrigt meddela de övergångs- och tilläggsbestämmelser samt de bestämmelser i övrigt, som må erfordras i anledning av den här förordade lönerogleringen.

Vad beträffar det av skyddshemsinspektören berörda spörsmålet om *ersättning eller förtidspension* till sådana befattningshavare vid skyddshemmen, som på grund av nyorganisationen vid dessa hem nu eller framdeles bliva utan anställning, anser jag mig icke här kunna taga ställning till detsamma. Dyliga ersättningsfrågor torde få prövas från fall till fall, och, där Kungl.

Maj:t finner särskild ersättning av statsmedel vara berättigad, underställas riksdagens avgörande. Vid sådant förhållande finner jag det icke påkallat att, på sätt skyddshemsinspektören förelagit, för ersättningar av ifrågakvarande art för budgetåret 1938/1939 upptaga ett särskilt, klumpvis beräknat belopp.

Jag övergår härefter till en beräkning av *kostnaderna för avlöning under nästa budgetår till skyddshemspersonalen*. Härvid utgår jag från att för skyddshemmen bör från och med nästa budgetår fastställas en gemensam avlöningstat, uppställd enligt de principer, som numera allmänt tillämpas inom statsförvaltningen.

I denna stat läres anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bära upptagas till 253,500 kronor. Jag har härvid, liksom i det följande, räknat med att de nya skyddshemmen i Troxhammar, Sollefteå och Vänersborg skola kunna vara i verksamhet under ungefär halva nästa budgetår.

Utgifterna för avlöningar till tjänstemän å extra stat kunna beräknas till 87,000 kronor.

I det föregående har omnämnts, att skyddshemsinspektören föreslagit, att verkställande ledamot av skyddshemsstyrelse skulle kunna tilldelas ersättning med belopp, som av inspektören förslagsvis beräknats till 600 kronor för år vid yrkeshem och 400 kronor för år vid övriga skyddshem. Häremot har jag icke annat att erinra, än att de angivna beloppen bära betraktas såsom maximibelopp. Ersättningarna torde bära bestridas från en i avlöningsstaten upptagen anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kun gl. Maj:t. Denna post, som bör upptagas med bestämt belopp, torde för budgetåret 1938/1939 kunna beräknas till 7,500 kronor.

I avlöningsstaten bör vidare ingå en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, uppdelad å två delposter, därav en för grundavlöningar m. m. och en för avlöningsförhöjningar m. m. Delposten till grundavlöningar torde kunna beräknas till 87,000 kronor. Utgifterna för avlöningsförhöjningar synas icke behöva uppskattas till högre belopp än 5,000 kronor. De sammanlagda utgifterna under denna post skulle således kunna antagas komma att uppgå till 92,000 kronor.

Avlöningsstaten bör vidare innehålla en anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Från denna post bör gäldas det provisoriska lönetillägg, som utgår till extra ordinarie tjänstemän såsom ersättning för de med familjepensioneringen följande pensionsavdragen. För ändamålet torde komma att utgå omkring 3,000 kronor. Därjämte bör från denna post bestridas den lönefyllnad, som jag för vissa befattningshavares vidkommande i det föregående tillstyrkt för tiden efter den 1 juli 1938. Kostnaderna för denna lönefyllnad hava av mig för nästa budgetår tidigare uppskattats till 5,000 kronor. Förvarande anslagspost torde på grund härav bära upptagas till (3,000 + 5,000) 8,000 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle de sammanlagda kostnaderna för avlöningar till befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen för nästa budgetår

kunna uppskattas till (253,500 + 87,000 + 7,500 + 92,000 + 8,000) 448,000 kronor. För bestridande av dessa kostnader lärer böra under femte huvudtiteln anvisas ett förslagsanslag å sistnämnda belopp, rubricerat statens skyddshem: avlöningar.

Omkostnader vid de statliga skyddshemmen.

I sin förut omförmälda promemoria har *skyddshemsinspektören* uppskattat omkostnaderna vid de statliga skyddshemmen under budgetåret 1938/1939 till i runt tal 580,000 kronor. Därvid har inspektören beräknat för reseersättningar omkring 9,000 kronor, för expenser cirka 80,000 och för övriga utgifter ungefär 491,000 kronor. Utgifterna hava beräknats bruttovis. Hänsyn har alltså icke tagits till skyddshemmens inkomster under nämnda tid. Dessa inkomster, bland vilka de viktigaste äro de skyddshemsavgifter och beklädnadsbidrag, som skola erläggas av barnavårdsnämnderna, hava av inspektören uppskattats till omkring 192,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med anledning av berörda beräkningar vill jag först erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1937 fastställt omkostnadsstater för första halvåret 1938 för de 16 statliga skyddshem, vilka äro i verksamhet under nämnda halvår. I dessa stater, vilka i överensstämmelse med statsmakternas vid 1937 års riksdag fattade beslut upptaga såväl utgifter som inkomster, hava de sammanlagda utgifterna beräknats till i runt tal 219,000 kronor, därav för reseersättningar upptagits 11,800 kronor, för expenser 33,400 kronor och för övriga utgifter 173,800 kronor, medan inkomsterna uppskattats till sammanlagt omkring 79,600 kronor. Anordningen med på detta sätt nettovis uppställda stater var endast avsedd såsom ett provisorium. Från och med nästa budgetår böra skyddshemmens inkomster i anslutning till numera tillämpade allmänna budgettekniska principer redovisas å rikstatsens inkomstsida. Så har ock skett i 1938 års statsverksproposition, där inkomsterna från skyddshemmen för nästa budgetår upptagits till 200,000 kronor. I detta sammanhang gäller det alltså endast att beräkna skyddshemmens bruttoutgifter. Att mera exakt uppskatta dessa utgifter låter sig med den erfarenhet, som för närvarande står till buds, knappast göra. På basis av en inom departementet uppgjord kalkyl anser jag mig emellertid för nästa budgetår böra uppskatta ifrågavarande kostnader på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	17,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	78,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	475,000
		Summa kronor 570,000

Anledningen till att utgifterna för reseersättningar i denna sammanställning upptagits till ett belopp, som avsevärt överstiger det av skyddshemsinspektören ifrågasatta, är den, att i inspektörens beräkning vissa resekostnader upptagits under posten till övriga utgifter. Såsom framgår av sammanställningen hava däri de totala utgifterna uppskattats till något lägre belopp än det av inspektören föreslagna.

På grund härav förordar jag, att för nästa budgetår under rubriken statens skyddshem: omkostnader anvisas ett under femte huvudtiteln upptaget förslagsanslag av 570,000 kronor.

Bidrag till driften av icke statliga skyddshem.

Såsom förut berörts skulle enligt statsmakternas beslut städerna Stockholm och Göteborg själva omhänderhava vården av sina skyddshemselever å för ändamålet upprättade eller anordnade skyddshem. Vidare har förutsetts, att åtskilliga enskilda sammanslutningar och stiftelser, som tidigare bedrivit skyddshemsverksamhet, skulle även efter statens övertagande av ansvaret för skyddshemsvården fortsätta denna verksamhet, därvid dock verksamheten i vissa fall skulle få avsevärt ändrad karaktär.

Av följande sammanställning framgår med vilka skyddshem man här räknat.

I. Skyddshem för gossar.

- 1) Det föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina tillhöriga skyddshemmet åkerbrukskolonien *Hall* i Stockholms län,
- 2) Fröbergska stiftelsens skyddshem å *Norrgård* i Kalmar län,
- 3) Råby räddningsinstitutets skyddshem *Råby* i Malmöhus län, samt
- 4) det stiftelsen Anna Lisa Lidbeck tillhöriga skyddshemmet *Margaretelund* i Skaraborgs län.

II. Skyddshem för flickor.

- 1)—3) Diakonissanstalten Samariterhemmets skyddshem å *Morängen*, Stockholms stadsmissions skyddshem *Skarvik—Tallåsen* och svenska diakonissällskapets skyddshem å *Sjötorp*, samtliga i Stockholms län,
- 4)—5) Stockholms kyrkliga skyddshemsförenings skyddshem å *Hornö* och stiftelsen Drottning Sophias skyddshem *Bistaborg*, båda i Uppsala län,
- 6) Vita Bandets skyddshem å *Håkanstorp* i Södermanlands län,
- 7) svenska diakonissällskapets skyddshem å *Mossebo* i Jönköpings län,
- 8) Göteborgs diakonissällskaps skyddshem å *Härsjögården* i Älvsborgs län, samt
- 9) Vårsta diakonissanstalts skyddshem å *Gälegården* i Västernorrlands län.

Därjämte förutsattes, att följande *fyra skyddshem skulle fortsätta med sin verksamhet under viss kortare tid men därefter nedläggas*. Dessa skyddshem äro:

- 1) Stockholms läns landstings skyddshem för gossar å *Norrby gård* i Stockholms län,
- 2) Värmlands läns landstings för flickor avsedda skyddshem *Björkåsen* i Värmlands län,
- 3) Gävleborgs läns landstings för gossar avsedda skyddshem *Klockarsvedja* i Gävleborgs län, samt
- 4) Västernorrlands läns landstings för gossar avsedda skyddshem *Boda* i Västernorrlands län.

Grunderna för statsbidrag till driften av de icke statliga skyddshemmen uppdrogos i stort sett vid 1936 års riksdag men jämkades i flera hänseenden

genom 1937 års riksdagsbeslut. Enligt de sålunda fastställda grunderna skulle huvudregeln vara den, att statsbidrag skulle utgå med 900 kronor för plats och år dock att, därest medeltalet i vederbörande skyddshem fostrade elever överstege platsantalet, för det överskjutande elevantalet skulle utgå ett bidrag av 900 kronor för år och elev. Från angivna regel skulle emellertid gälla flera undantag. Sålunda skulle statsbidrag till Stockholms och Göteborgs skyddshem utgå med 900 kronor för år och elev. Vid skyddshemmet Hornö skulle för envar av 15 platser, avsedda för unga mödrar med barn, utgå ett statsbidrag av 1,200 kronor för år. Vid det för själsligt abnorma gossar avsedda skyddshemmet Hall skulle utgå ett bidrag av 900 kronor för år för envar av 100 platser samt därutöver avlöningsbidrag och hyresbidrag enligt tidigare gällande bestämmelser. Vid det för själsligt abnorma flickor avsedda skyddshemmet Skarvik—Tallåsen skulle statsbidraget utgöra 1,200 kronor för plats och år, dock att för sammanlagt 10 platser vid en planerad observationsavdelning samt en planerad sjuk- och isoleringsavdelning det årliga platsbidraget skulle få utgöra 1,500 kronor. För skyddshemmet Bistaborg — avsett som ungdomshem för flickor — skulle tills vidare statsbidrag utgå i huvudsak enligt tidigare för hemmet fastställda grunder. Till dessa grunder återkommer jag i det följande.

Förutom omförmälda, per plats eller elev beräknade bidrag, skulle vidare till vederbörande skyddshem utgå ersättning för anlåtande av biträde av psykiatriskt särskilt skolad läkare, därvid ersättningen skulle utgå med det belopp, som utbetalats till sådan läkare, dock högst 900 kronor för år vid skol- och yrkeshem i Stockholm, högst 600 kronor vid övriga skol- och yrkeshem samt högst 400 kronor vid andra skyddshem.

Därjämte skulle ersättning utgå för vissa kostnader för från skyddshemmen utackorderade eller villkorligt utskrivna elever.

Vidare skulle för vart och ett av skyddshemmen för flickor — med undantag av Bistaborg och Björkåsen — för underhåll av skyddshemmets byggnader utgå ett årligt statsbidrag av två procent å byggnadernas värde, därvid byggnadsvärdena och i följd därav underhållsbidragen borde beräknas på sätt framgår av följande tablå.

Skyddshem	Byggnadsvärde kr.	Underhållsbidrag kr.
Morängen	100,000	2,000
Skarvik—Tallåsen	240,000	4,800
Sjötorp	80,000	1,600
Hornö	108,000	2,160
Håkanstorp	65,000	1,300
Mossebo	120,000	2,400
Härsjögården	150,000	3,000
Gälegården	180,000	3,600
	<hr/> Summa kronor 1,043,000	<hr/> 20,860

Efter det vissa nybyggnadsarbeten genomförts vid skyddshemmen Skarvik—Tallåsen och Sjötorp skulle byggnadsvärde och underhållsbidrag höjas

vid det förra hemmet till 559,500 kronor respektive 11,190 kronor samt vid det senare hemmet till 150,000 kronor respektive 3,000 kronor.

Avtal rörande verksamheten vid de icke statliga skyddshemmen skulle — i allmänhet för en tid av fem år — träffas mellan kronan och vederbörande städer respektive sammanslutningar och stiftelser. Avtalen skulle innehålla erforderliga bestämmelser om platsantal och statsbidrag m. m. Bland annat borde i avtalen intagas föreskrifter om betryggande statlig representation i skyddshemmens styrelser.

I sin förut omförmälda promemoria har *skyddshemsinspektören* även framlagt beräkningar rörande statens kostnader under nästa budgetår för bidrag till verksamheten vid de icke statliga skyddshemmen.

Skyddshemsinspektören anför, att enligt vad infordrade uppgifter givit vid handen det genomsnittliga elevantalet vid städerna Stockholms och Göteborgs skyddshem kunde beräknas till 225. Driftbidraget för dessa elever kunde alltså antagas komma att uppgå till (225×900) 202,500 kronor.

Vad angår bidragen vid skyddshem, tillhörande enskilda sammanslutningar och stiftelser beräknar skyddshemsinspektören de per plats och år utgående bidragen vid dessa skyddshem på sätt framgår av följande tablå.

Skyddshem	Platsantal	Bidrag per plats och år kr.	Belopp kr.
Hall	100	900	90,000
Norrgård	25	900	22,500
Råby	50	900	45,000
Margaretelund	30	900	27,000
Morängen	19	900	17,100
Skarvik—Tallåsen	70	1,200	84,000
Sjötorp	25	900	22,500
Hornö	18	900	16,200
»	15	1,200	18,000
Håkanstorp	18	900	16,200
Mossebo	18	900	16,200
Härsjögården	25	900	22,500
Gälegården	50	900	45,000
Norrby	35	900	31,500
Björkåsen (ett halvår)	32	900	14,400
Klockarsvedja	18	900	16,200
Boda	35	900	31,500
Summa kronor			535,800

För skyddshemmet Hall räknar skyddshemsinspektören förutom med berörda platsbidrag med ett hyresbidrag av 36,750 kronor och ett avlöningsbidrag av 41,100 kronor.

Kostnaderna för bidrag till underhåll av byggnader vid skyddshemmen Morängen, Skarvik—Tallåsen, Sjötorp, Hornö, Håkanstorp, Mossebo, Hårsjögården och Gälegården uppskattar skyddshemsinspektören i överensstämmelse med förut angivna grunder för dylikt bidrag till 20,860 kronor.

Beträffande ungdomshemmet Bistaborg anför skyddshemsinspektören följande.

Å det stiftelsen Drottning Sophias skyddshem tillhöriga ungdomshemmet Bistaborg, som hade 25 platser, omhändertoges unga kvinnor i åldern 18—21 år. Enligt ett mellan stiftelsen och staten ingånget avtal uppbure stiftelsen av staten dels ett årligt bidrag av 200 kronor för varje elev, dels beklädnadsersättning med 150 kronor för varje nyintagen elev, dels en årlig hyresersättning av 2,000 kronor, dels ock ersättning för arvode till en psykiatriker med 2,000 kronor för år. Från respektive barnavårdsnämnder uppbure vidare stiftelsen årlig skyddshemsavgift med 1,000 kronor för varje elev. För vad barnavårdsnämnderna sålunda utbetalat erhöle de sedermera ersättning av staten. Från och med den 1 januari 1938 komme emellertid berörda skyddshemsavgifter att bortfalla. I samband därmed borde statens bidrag per år och elev höjas från 200 kronor till 1,200 kronor. Under förutsättning att grunderna för statsbidrag till stiftelsen i övrigt lämnades orubbade, kunde för nästa budgetår räknas med följande bidrag till stiftelsen, nämligen 1) driftbidrag ($1,200 \times 25$) 30,000 kronor, 2) hyresbidrag 2,000 kronor, 3) beklädnadsbidrag 2,250 kronor och 4) läkararvode 1,200 kronor. Bidraget skulle alltså komma att uppgå till sammanlagt 35,450 kronor.

I de kostnadsberäkningar rörande de icke statliga skyddshemmen, för vilka jag nu redogjort, ingå icke — fränsett arvodet till en psykiatriker vid Bistaborg — ersättningar för kostnader för psykiatrisk vård vid hemmen, ej heller ersättningar för kostnader, som av statsmedel skola gäldas för elever, vilka utackorderas eller villkorligt utskrivs från hemmen. Dessa kostnader hava av skyddshemsinspektören uppskattats till 102,990 kronor, därvid räknats med 5,900 kronor för den psykiatriska vården, 5,000 kronor för de utackorderade eleverna och 92,090 kronor för de villkorligt utskrivna.

Statens totala kostnader för bidrag till driften av de icke statliga skyddshemmen under budgetåret 1938/1939 hava alltså av skyddshemsinspektören uppskattats till (202,500 + 535,800 + 36,750 + 41,100 + 20,860 + 35,450 + 102,990) 975,450 kronor.

Med ett flertal av här omförmälda sammanslutningar och stiftelser hava numera avtal träffats rörande drivande av skyddshemsverksamhet vid respektive skyddshem. I avtalen, som gälla från och med den 1 januari 1938, hava intagits föreskrifter om statsbidrag för verksamheten formulerade i överensstämmelse med de principer, som godkänts av riksdagen. Med vissa sammanslutningar ävensom med städerna Stockholm och Göteborg hava definitiva avtal ännu icke kommit till stånd, men anledning finnes antaga, att inom den närmaste tiden avtal skola kunna avslutas även med dessa sammanslutningar och städer, därvid givetvis beträffande statsbidragen komma att följas nyssnämnda principer. Även sistnämnda avtal torde komma att gälla räknat från och med ingången av år 1938.

Vad angår statens kostnader för nästa budgetår för bidrag till här ifrågasvarande skyddshemsverksamhet, har jag i stort sett icke något att erinra mot skyddshemsinspektörens beräkningar i ämnet. Jag vill dock framhålla, att det avlöningsbidrag, som av inspektören beräknats för skyddshemmet Hall, något överstiger det bidrag, som för närvarande utgår för ändamålet, och att anledning icke föreligger att för nästa budgetår uppskatta bidraget till högre belopp än omkring 28,500 kronor. Å andra sidan vill jag påpeka, att jag i det följande kommer att föreslå ändrade grunder för statsbidrag till ungdomshemmet Bistaborg, vilka ändringar, därest de genomföras, skulle medföra ökade kostnader för statsverket för driften av nämnda hem. Nu berörda omständigheter äro emellertid i förevarande sammanhang av underordnad betydelse och synas mig därför icke vara av beskaffenhet att böra påverka anslagsberäkningen. Med hänsyn till det anförda tillstyrker jag, att kostnaderna för bidrag till den icke statliga skyddshemsverksamheten beräknas i överensstämmelse med skyddshemsinspektörens kalkyler allenast med den jämkningen, att det av honom upptagna beloppet avrundas till 975,000 kronor. Det för ändamålet erforderliga anslaget, som givetvis bör erhålla förslagsanslags natur och uppföras under femte huvudtiteln, torde kunna benämnas bidrag till driften av icke statliga skyddshem.

Stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m.

I sin omförmälda promemoria har *skyddshemsinspektören* gjort framställning om anslag för utbildning av skyddshemspersonal m. m. I promemorian och en till komplettering av densamma senare ingiven skrift har inspektören anført i huvudsak följande.

Skyddshemssakkunniga hade i sitt betänkande framhållit betydelsen av att till skyddshemmens olika befattningar förvärvades väl kvalificerad personal. Härför vore det nödvändigt icke endast att vid hemmen upprätthålla en skälig lönestandard utan även att utbilda personalen direkt för skyddshemsarbetet. De sakkunniga hade ansett, att den ledande skyddshemspersonalen borde före erhållande av fast anställning genomgå specialutbildning (aspirantkurs) under sammanlagt 1½ år. Av denna tid borde det första året ägnas åt praktiskt arbete vid olika slag av skyddshem samt andra därmed jämförliga institutioner, medan det sista halvåret borde användas till teoretiska studier med uppgift att giva insikt i de psykologiska och pedagogiska spörsmål, som vore av betydelse för skyddshemsverksamheten, samt att meddela kännedom om barnavårds- och ungdomsskyddslagstiftningen i Sverige m. m. Under studietiden borde till dessa elever få utgå stipendier å 1,000 kronor för år räknat, motsvarande de stipendier, som utginge till provkandidaterna vid Tomtebodas blindinstitut. Stipendiebeloppet för hela utbildningen skulle alltså för varje elev bliva 1,500 kronor. Dessutom syntes eleverna under anstaltstjänstgöringen böra komma i åtnjutande av vissa naturaförmåner.

Föredragande departementschefen hade i 1936 års skyddshemsproposition anslutit sig till de synpunkter de sakkunniga framlagt. Sålunda hade departementschefen anført, att för den ledande personalen den grundläggande pedagogiska utbildningen borde kompletteras såväl med praktisk tjänstgöring

som ock med fortsatta teoretiska studier inom området för verksamheten. Närmare plan för utbildningen borde utarbetas av skyddshemsinspektören i samarbete med skolöverstyrelsen.

Enligt skyddshemsinspektörens uppfattning vore det av allra största betydelse, att den första aspirantkursen påbörjades redan under budgetåret 1938/1939. Detaljerad plan för kursverksamheten syntes kunna föreläggas Kungl. Maj:t i god tid före den 1 juli 1938. Med hänsyn till att utbildning ej borde bekostas för flera personer än som kunde tänkas erhålla anställning och då dessutom kursen första gången den anordnades väsentligen måste få karaktär av försök, syntes det lämpligt att begränsa antalet elever till högst sex. Kostnaderna för ifrågavarande stipendier kunde då för budgetåret 1938/1939 beräknas till 6,000 kronor, under det att den återstående delen av stipendierna komme att belasta budgetåret 1939/1940.

Det vore vidare synnerligen önskvärt, att den vid skyddshemmen anställda personalen erhöle tillfälle att deltaga i fortbildningskurser av olika slag. Så borde föreståndare, assistenter och lärare få tillgång till stipendier för beivrande av teoretiska kurser i psykologi, pedagogik m. m. För facklärare borde möjlighet beredas att bevista kurser anordnade inom deras yrkesområden. Den personal, som skulle leda elevernas övningar i gymnastik, lek och idrott, borde hava möjlighet att erhålla stipendier för beivrande av gymnastik-, lek- och idrottskurser särskilt sådana, som numera anordnades av svenska gymnastikförbundet å dess gymnastikhögskola vid Lillsved.

Såsom skyddshemssakkunniga framhållit, vore det också av betydelse, att reststipendier funnes tillgängliga för skyddshemspersonalen för studier inom och utom landet.

För stipendier åt skyddshemspersonal, som önskade genomgå fortbildningskurser eller företaga studieresor, syntes för nästa budgetår böra avses ett belopp av tillhoppa 4,000 kronor.

För här angivna ändamål har skyddshemsinspektören alltså för nästa budgetår räknat med ett anslagsbehov av sammanlagt 10,000 kronor.

Departements-
chefen.

I likhet med skyddshemsinspektören finner jag det angeläget, att den av inspektören föreslagna aspirantutbildningen, som jag i princip redan tidigare tillstyrkt, påbörjas under nästa budgetår. Jag vill därför förorda, att medel redan nu anvisas för möjliggörande av dylik utbildning, oaktat någon närmare plan för utbildningsverksamhetens bedrivande ännu icke, såsom önskligt varit, företetts. Vad kostnaderna för aspirantutbildningen beträffar, torde desamma kunna beräknas i överensstämmelse med skyddshemsinspektörens förslag. Härvid förutsätter jag, att aspiranterna må, i den mån de tjänstgöra vid statliga skyddshem, vid sidan av stipendierna kunna komma i åtnjutande av vissa naturaförmåner. Ävenledes räknar jag med att för nästa budgetår icke skola behöva uppkomma några kostnader sammanhängande med aspiranternas teoretiska utbildning.

Då det givetvis kan vara önskligt, att skyddshemspersonalen erhåller möjlighet att deltaga i vissa teoretiska eller praktiska fortbildningskurser anser jag mig vidare böra tillstyrka, att av statsmedel visst belopp anvisas för stipendier åt deltagare i dylika kurser. För ändamålet torde för nästa budgetår lämpligen böra beräknas ett belopp av 2,000 kronor.

Däremot finner jag mig icke böra biträda förslaget om anvisande av sär-

skilda medel för studieresor åt skyddshemspersonal. Jag vill framhålla, att, även om dylika medel icke anvisas, Kungl. Maj:t givetvis äger möjlighet att besluta om sådana resor i de fall, där de av en eller annan anledning kunna befinnas påkallade.

Enligt mitt förslag skulle alltså för nästa budgetår få beräknas dels till stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal ett belopp av 6,000 kronor, dels ock till stipendier åt i vissa fortbildningskurser deltagande skyddshemspersonal ett belopp av 2,000 kronor. För ifrågavarande ändamål torde böra under femte huvudtiteln anvisas ett gemensamt reservationsanslag av 8,000 kronor, rubricerat stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande anslaget användning.

Byggnadsarbeten vid de statliga skyddshemmen.

På förslag av Kungl. Maj:t har 1937 års riksdag för budgetåret 1937/1938 under femte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 1,375,000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. Det sätt, varpå nämnda anslag var avsett att användas, framgår av följande summariska sammanställning.

Ä n d a m å l	Belopp kr.
Utbyggnad av yrkeshemmen Ljungaskog, Forsane och Sundbo samt av skol- och yrkeshemmen Johannisberg och Sollefteå	600,000
Utbyggnad av ungdomshemmet Långanäs och hemskolan Sonestorp	117,000
Uppförande av skolhemmen i Troxhammar och Vänersborg	251,000
Inköp av skyddshemsfastigheter m. m.	407,000
Summa kronor	1,375,000

Vid framläggande i 1937 års skyddshemsproposition av det byggnadsprogram rörande skyddshemmen, som utgjorde utgångspunkten för ifrågavarande anslagsberäkningar, förutsatte jag, att för slutförande av de erforderliga byggnadsarbetena skulle för budgetåret 1938/1939 behöva anvisas ytterligare ett belopp av 969,000 kronor, därav för yrkeshemmen samt skol- och yrkeshemmen 870,000 kronor och för skolhemmen 99,000 kronor.

I sin förenämnda promemoria har *skyddshemsinspektören* hemställt, att för omförmålda byggnadsarbeten måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 696,000 kronor.

Till en början vill jag erinra, att av ifrågavarande för budgetåret 1937/1938 anvisade anslag hittills disponerats ett belopp av sammanlagt 1,364,462 kronor. Sålunda har Kungl. Maj:t den 24 september 1937 för utförande av byggnadsarbeten vid omförmålda skyddshem ställt till förfogande ett belopp av tillhoppa 966,153 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 december 1937 föreskrivit, att av anslaget skulle användas dels 394,509 kronor till gäldande av vissa delar av köpeskillingarna för de av staten inköpta skyddshemmen Ljungaskog, Forsane, Sundbo, Johannisberg, Långanäs och Sonestorp, dels 3,800 kronor för vissa byggnadsarbeten vid skyddshemmet Forsane.

*Departements-
chefen.*

Vad angår anslagsbehovet för nästa budgetår, framgår av det anförda, att skyddshemsinspektören beräknat detsamma till ett belopp, som avsevärt understiger det, vilket tidigare förutsatts bliva behövt under budgetåret 1938/1939. Enligt vad jag inhämtat har detta sin grund i följande omständigheter. I det uppgjorda byggnadsprogrammet för skyddshemmen ingå bland annat gymnastikhus vid vart och ett av yrkeshemmen Ljungaskog, Forsane och Sundbo. Dessa byggnader synas lämpligen böra uppföras med hjälp av eleverna vid respektive hem. Detta torde emellertid icke kunna medhinnas under nästa budgetår, varför medel för byggnadernas uppförande icke nu behöva beräknas. I berörda program ingår även en nybyggnad vid skyddshemmet Johannisberg, vilken skulle tagas i anspråk såsom yrkeshem för äldre elever därstädes, varefter den nuvarande byggnaden allenast skulle användas såsom skolhem. Genom vissa provisoriska anordningar har det emellertid visat sig möjligt att inom den hittillsvarande byggnaden verkställa en någorlunda tillfredsställande fördelning mellan de äldre och de yngre eleverna. Med hänsyn härtill torde i avvaktan på närmare erfarenhet rörande platsbehovet vid detta skyddshem med uppförandet av den avsedda nybyggnaden kunna anstå till ett följande budgetår.

Kostnaderna för de tre nämnda gymnastikhusen hava beräknats till sammanlagt omkring 203,000 kronor, medan utgifterna för nybyggnaden vid Johannisberg hava uppskattats till omkring 83,000 kronor. Med hänsyn härtill skulle alltså det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet icke behöva upptagas till högre belopp än (969,000 — 203,000 — 83,000) 683,000 kronor. Sistnämnda belopp måste emellertid höjas. I skrivelse denna dag har nämligen den för uppförande av skolhemmet Troxhammar tillsatta byggnadskommittén anmält, att det lägsta av de entreprenadanbud, som avgivits beträffande arbetena vid nämnda hem, slutade å en summa, som vore ungefär 42,000 kronor högre än den tidigare för arbetena beräknade. Vidare har jag erfarit, att de verkliga utgifterna för uppförande av det beslutade skolhemmet i Vänersborg kunna antagas komma att överstiga de förut beräknade med omkring 55,000 kronor. Ökningarna sammanhånga med den stegring i kostnaderna å byggnadsmateriell m. m., som ägt rum under år 1937. Då det icke synes mig möjligt att på grund av dessa öknningar uppskjuta arbetena vid ifrågavarande två hem, är alltså här att räkna med en sammanlagd utgiftsökning av omkring 97,000 kronor. Anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. torde därför böra för nästa budgetår upptagas till (683,000 + 97,000) 780,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att det icke är uteslutet, att även andra av de byggnadsarbeten, vilka ingå i det föreliggande byggnadsprogrammet, till följd av inträffad prisstegring kunna komma att ställa sig dyrare än man tidigare tänkt sig. Jag utgår emellertid från att utan hinder härav de planerade arbetena böra snarast möjligt komma till stånd. Därest till följd av ändrade prisförhållanden det nu ifrågasatta anslaget för nästa budgetår icke skulle bliva tillräckligt, torde frågan om förstärkning senare få upptagas till prövning.

Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö.

Såsom jag förut omförmålt har Stockholms kyrkliga skyddshemsförening gjort framställning om anslag för verkställande av vissa om- och tillbyggnadsarbeten m. m. å föreningens skyddshem å Hornö.

Innan jag närmare redogör för denna framställning, vill jag erinra om skyddshemmets tillkomst och om de understöd, vilka tidigare tilldelats föreningen för skyddshemmet.

På förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1928 års riksdag ett belopp av 100,000 kronor, avsett att användas såsom lån åt föreningen för inrättande av ett skyddshem för sådana vanartade flickor, som avsågos i 43 § 2 mom. i lagen om samhällets barnavård.

Härefter fastställde Kungl. Maj:t den 24 november 1928 ett avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt föreningen innehållande bland annat följande.

Föreningen åtog sig att å fastigheten med beteckningen $\frac{1}{4}$ mantal Hornö nr 1 med undantag för avsöndrade områden (Hornö 1^a) i Vallby socken av Uppsala län, enligt plan som av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänts, anordna ett skyddshem, att öppnas senast den 1 januari 1929, ävensom att där mottaga högst 20 sådana vanartade flickor, som avsågos i nyssnämnda lagrum.

För inköp till ifrågavarande ändamål av omförmålda fastighet, för uppförande av erforderliga byggnader, för inköp av inventarier m. m. erhöll föreningen ett lån av statsmedel å högst 100,000 kronor mot säkerhet av in-teckning å lånesumman med bästa förmånsrätt i fastigheten.

Å lånet skulle erläggas ränta efter fem procent.

Staten skulle för skyddshemmet erlægga en årlig hyra motsvarande det räntebelopp föreningen hade att erlægga å statslånet jämte två procent å nedlagda byggnadskostnader såsom ersättning för byggnadernas underhåll och inträdande värdeminskning.

Föreningen skulle därjämte erhålla statsbidrag enligt vissa grunder.

Sedan 1930 års riksdag medgivit, att till föreningen finge utgå visst ytterligare lån, fastställde Kungl. Maj:t den 3 juli 1930 nytt avtal mellan kronan och föreningen.

I detta avtal förband sig föreningen, att å berörda fastighet uppföra en ny byggnad för skyddshemselever, att tagas i bruk senast den 1 mars 1931 samt att där mottaga högst 8 elever, i första hand unga mödrar med barn, vilka mödrar omhändertagits för skyddshemsvård enligt 43 § 2 mom. i förenämnda lag, ävensom eljest i mån av utrymme, flickor, som avsåges i sagda lagrum.

För den nya byggnadens uppförande och inredande i fullt ändamåls-enligt skick, för inköp av inventarier och övriga utgifter samt för reparation och nyinredning av en på fastigheten befintlig till rättarbostad m. m. avsedd byggnad erhöll föreningen enligt avtalet ett ytterligare lån av statsmedel å

högst 82,000 kronor mot säkerhet av in-teckning å lånesumman med förmåns-rätt i fastigheten näst efter i samma fastighet dittills till säkerhet för statens fordran för tidigare lån beviljade in-teckningar å tillhopa 100,000 kronor.

I avtalet meddelades vidare bestämmelser om ränta, hyresersättning och statsbidrag för verksamheten vid hemmet.

I sin nu ifrågavarande framställning har *föreningen* erinrat om berörda, år 1928 och 1930 ingångna avtal samt därefter anført i huvudsak följande.

Enligt skyddshemssakkunnigas förslag och vad i anslutning därtill förordats borde verksamheten vid Hornö alltjämt fortgå. Skyddshemmet vore därvid avsett att i första hand mottaga mödrar och deras späda barn från hela landet och att i övrigt stå till förfogande för mottagande av äldre flickor från mellersta och södra Sverige. Föreningen vore givetvis villig att i huvudsaklig överensstämmelse med sålunda angivna direktiv fortsätta med sin skyddshemsverksamhet, likväl under förutsättning att därför erhöles tillräckligt ekonomiskt stöd, så att hemmet såväl vad de lokala förhållandena beträffade som i övrigt kunde fylla de anspråk, som i synnerhet efter skyddshemsverksamhetens omgestaltung ställdes på dylika hem.

Såvitt föreningen kunde finna, vore emellertid de lokala förhållandena vid Hornö-hemmet mindre tillfredsställande. Dittillsvarande byggnader hade givetvis varit föremål för ombyggnader och reparationer, men ekonomiska betingelser hade icke förelegat för att möta de byggnads- och reparationskrav, som uppstått med verksamhetens delvisa omläggning och utökning. Vid jämförelse med de flesta andra skyddshem torde kunna sägas, att Hornö-hemmet i vissa avseenden arbetat under rent av primitiva förhållanden; och vid beaktande av skyddshemssakkunnigas uttalanden om skyddshemsverksamhetens framtida gestaltning funne föreningen det oundgängligt, att åtskilliga förbättringar och omändringar vidtoges å en del byggnader vid hemmet samt att även ett par nybyggnader utfördes.

Föreningen hade med biträde av sakkunnig arkitekt uppgjort förslag rörande erforderliga om- och nybyggnadsarbeten. Enligt detta förslag, vars innebörd närmare framginge av föreningens framställning bifogade handlingar, borde den nuvarande huvudbyggnaden — den s. k. gamla gården — underkastas en grundlig renovering. Sålunda borde byggnadens grundmurar förstärkas och byggnaden förses med ny värmeledning. Vidare borde i omedelbar anslutning till denna byggnad uppföras en nybyggnad innehållande bland annat skol- och gymnastiksal, vävsal, tre enkelrum för elever, badavdelning samt en för gamla gården och nybyggnaden gemensam värmecentral. Skol- och gymnastiksalen vore avsedd att användas även såsom samlingsrum. Något sådant rum finnes för närvarande icke vid skyddshemmet, men vore i hög grad behöfligt. Då den nuvarande stallbyggnaden vore otillfredsställande och en ombyggnad av densamma icke skulle löna sig, hade därjämte i förslaget upptagits en ny stallbyggnad. Tvättstuga, loge och garage borde underkastas reparation.

Skyddshemmets mark vore — särskilt omkring själva byggnaderna — vattensjuk och behövde utdikas. Föreningen hade därför låtit genom sakkunnig person upprätta förslag även till avledande av vatten från hemmets gårdstomt.

Slutligen vore hemmet i behov av en automobil.

Kostnaderna för ifrågavarande arbeten ävensom för anskaffande av en automobil hava av föreningen beräknats på följande sätt:

	Belopp kr.
Förändring och reparation av gamla gården	24,000
Nybyggnad i anslutning till gamla gården	55,000
Värmeledning	15,000
Sanitär installation	10,000
Elektrisk installation	4,000
Ny stallbyggnad samt reparation av tvättstuga, loge och garage	6,000
Ritningar, administration och oförutsedda utgifter	9,000
Dränering av gårdstomten	2,100
Inköp av en automobil	4,600
	Summa kronor 129,700

Under förmälan att föreningen saknade medel för bestridande av ifrågasvarande kostnader har föreningen hemställt, att staten måtte för ändamålet anvisa ett anslag av 129,700 kronor.

I anledning av förevarande framställning hava *statens inspektör för fattigvård och barnavård* samt *skyddshemsinspektören* den 28 september 1937 avgivit gemensamt utlåtande. De hava däri framhållit, att skyddshemmets lokalförhållanden otvivelaktigt vore mindre tillfredsställande samt att de nuvarande utrymmena även vore otillräckliga. Under förklaring att förslaget till byggnadsarbeten uppgjorts i samråd med skyddshemsinspektören, tillstyrka de båda inspektörerna härefter till alla delar den av föreningen gjorda framställningen.

I ärendet har vidare *byggnadsstyrelsen* yttrat sig den 12 oktober 1937. Styrelsen anför därvid, att styrelsen icke hade annat att erinra mot förslaget än att vid dess vidare utarbetande borde beaktas, att trappan ned till gymnastiksalen om möjligt borde förläggas så, att den icke sköte in på salens golv samt att planläggningen av en del bostadsrum borde närmare studeras.

Mot kostnadsberäkningarna har byggnadsstyrelsen icke haft någon anmärkning att framställa.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i frågan den 8 november 1937, har uttalat sig på följande sätt.

Därest skäl ansåges föreligga för tillmötesgående av den gjorda framställningen, syntes medel för ändamålet böra beviljas i form av ett lån till föreningen. Till möjliggörande därav torde i riksstaten å kapitalbudgeteten under rubriken »Statens utlåningsfonder: Fonden för låneunderstöd» böra upptagas ett särskilt anslag.

Såsom villkor för lånets erhållande syntes böra föreskrivas, att de in-teckningar med bästa rätt i fastigheten Hornö nr 1, vilka hypotiserats för de lån, som lämnats föreningen jämlikt 1928 och 1930 års avtal, ävensom in-teckningar i fastigheten med förmånsrätt näst efter dessa till belopp, motsvarande det nu ifrågasatta lånet, skulle utgöra gemensam säkerhet för såväl de äldre lånen som det nya lånet. Vidare syntes böra föreskrivas, att lånen skulle återgäldas, därest det avtal rörande användningen av skyddshemmet, som i enlighet med 1936 års riksdags beslut angående omläggningen av skyddshemsverksamheten kunde komma att träffas med föreningen, skulle upphöra att gälla.

Departements-
chefen.

Av vad jag förut anfört i samband med frågan om statsbidrag till verksamheten vid icke statliga skyddshem framgår, att statsmakterna — på sätt föreningen påpekat — räknat med att skyddshemmet Hornö skulle komma att ingå såsom ett led i den nya skyddshemsorganisationen. I överensstämmelse härmed har Kungl. Maj:t den 11 februari 1938 fastställt nytt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt föreningen avseende verksamheten vid Hornö.

I detta avtal har föreningen förbundit sig att från och med den 1 januari 1938 å sitt ifrågavarande skyddshem bedriva skyddshemsverksamhet i enlighet med de bestämmelser, som i Kungl. Maj:ts stadga för skyddshemmen meddelats för hemskola förenad med mödrahem, samt att där mottaga högst 33 sådana flickor, som enligt samma stadgas bestämmelser finnas böra överlämnas till hemskolan.

För underhåll av skyddshemmets byggnader erhåller föreningen av statsmedel ett årligt bidrag av två procent å byggnadernas värde, vilket värde tills vidare skall beräknas till 108,000 kronor.

Avtalet, som jämväl innehåller åtskilliga bestämmelser rörande statsbidrag och annat, för vilka någon redogörelse här icke torde behöva lämnas, gäller från och med den 1 januari 1938 till och med den 31 december 1942 samt skall, för den händelse det icke uppsäges ett år före avtalstidens utgång, anses vara förnyat för ytterligare fem år.

Genom avtalet upphävas förenämnda den 24 november 1928 och den 3 juli 1930 av Kungl. Maj:t fastställda avtal. De bestämmelser, som i sistnämnda två avtal meddelats rörande statslån till föreningen ävensom rörande säkerhet för dessa lån, skola emellertid alltjämt äga tillämpning, dock med det undantag att ränta å lånen icke vidare skall utgå.

Vad härefter beträffar föreningens nu ifrågavarande framställning, synes mig den föreliggande utredningen hava visat, att de av föreningen föreslagna om- och nybyggnadsarbetena ävensom de planerade dräneringsarbetena äro av behovet påkallade och böra komma till utförande, därvid dock för byggnadsarbetenas del böra göras de jämkningar i den uppgjorda planen, som må föranledas av vad byggnadsstyrelsen i ämnet anfört. Då föreningen saknar möjlighet att av egna medel bestrida kostnaderna för dessa arbeten och då de föreliggande kostnadsberäkningarna torde kunna godtagas, förordar jag, att föreningen för ändamålet erhåller ett räntefritt lån å 125,100 kronor. Däremot synes mig statens medverkan till anskaffandet av den ifrågasatta automobilen icke påkallad.

Inom departementet har i anledning av det ifrågasatta lånet utarbetats ett förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt föreningen, avsett att gälla såsom tillägg till det den 11 februari 1938 fastställda avtalet. Avtalsförslaget, vilket godkänts av föreningen har följande lydelse.

»1. Föreningen åtager sig att å sitt å fastigheten $\frac{1}{4}$ mantal Hornö nr 1 med undantag för avsöndrade områden (Hornö 1¹) i Vallby socken av Uppsala län inrättade skyddshem — Hornö hemskola — enligt plan, som av

Kungl. Maj:t för ändamålet godkännes, verkställa erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, bestående i huvudsak av reparation och förändring av huvudbyggnaden, tillbyggnad till densamma, uppförande av ny stallbyggnad, reparation av tvättstuga, loge och garage, ävensom utföra vissa dräneringsarbeten.

2. För utförande av förenämnda arbeten erhåller föreningen — utöver de lån å tillhoppa 182,000 kronor, som tilldelats föreningen jämlikt av Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1928 och den 3 juli 1930 fastställda avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt föreningen — ytterligare ett lån av statsmedel å 125,100 kronor mot säkerhet av inteckningar i fastigheten å lånesumman med förmånsrätt näst efter de i fastigheten till säkerhet för statens fordran för tidigare lån beviljade inteckningarna å tillhoppa 182,000 kronor.

Samtliga nu omförmälda inteckningar å tillhoppa 307,100 kronor skola emellertid utgöra gemensam säkerhet för de av staten till föreningen beviljade lånen å sistnämnda belopp.

3. Lånebeloppet — 125,100 kronor — må, sedan omförmälda plan blivit av Kungl. Maj:t godkänd, lyftas mot avlämnande av föreningens förbindelse å beloppet jämte nyss avsedda inteckningar.

4. Lånet skall vara räntefritt.

5. Sedan ifrågavarande arbeten slutförts samt skyddshemmet därefter blivit av socialstyrelsen avsynat och arbetena befunnits utförda i överensstämmelse med av Kungl. Maj:t godkänd plan, skall från och med den dag socialstyrelsen bestämmer det byggnadsvärde, varom förmåles i punkten 2 av det av Kungl. Maj:t den 11 februari 1938 fastställda avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan och föreningen, beräknas till 208,000 kronor.

6. Detta avtal upphör att gälla samtidigt med omförmälda, den 11 februari 1938 fastställda avtal.

7. Därest detta avtal upphör att gälla utan att nytt avtal träffas mellan staten och föreningen rörande användningen av de till skyddshemmet hörande byggnaderna och den fastighet, varå de äro uppförda, skall omförmälda lån å 125,100 kronor av föreningen återgäldas inom tre år efter avtalets upphörande, dock att därest avtalet upphör av den anledningen att föreningen icke uppfyller sina förpliktelser, lånet skall återbetalas omedelbart efter avtalstidens slut.»

Såsom framgår av avtalsförslaget hava vid avfattandet av bestämmelserna om inteckningssäkerheten för lånet samt om skyldighet för föreningen att återbetala lånet, därest avtalet skulle upphöra, de av statskontoret uttalade önskemålen vederbörligen beaktats. Sedan de byggnadsarbeten utförts, vilka skola komma till stånd med hjälp av statslånet, bör givetvis det byggnadsvärde, varå underhållsbidrag skall utbetalas, höjas. Då i avtalsförslaget detta värde höjts från 108,000 kronor till 208,000 kronor, har det skett med tillämpning av samma normer, som i liknande fall legat till grund för bestämmande av byggnadsvärdena beträffande andra skyddshem. Mot avtalsförslaget synes mig icke vara något att erinra. För gäldande av ifrågavarande lån torde för nästa budgetår under fonden för låneunderstöd böra anvisas ett reservationsanslag av 125,100 kronor. Anslaget läser kunna upptagas under rubriken lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och nybyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö.

Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg samt ändrade grunder för statsbidrag till verksamheten vid nämnda hem.

Vid 1934 års riksdag beslötos vissa ändringar i barnavårdslagen. Bland annat föreskrevs i 22 § d) av nämnda lag, att för skyddsuppfostran skulle kunna omhändertagas även personer i åldern mellan 18 och 21 år, som befunnes vara hemfallna åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilka särskilda åtgärder från samhällets sida krävdes för deras tillrättaförande. I samband härmed vidtogos åtgärder för inrättande av särskilda skyddshem för vanartade personer i nämnda ålder. Sedan stiftelsen Drottning Sophias skyddshem erbjudit sig att upprätta ett skyddshem för flickor i sagda ålder, fastställdes den 27 juli 1934 följande överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt stiftelsen:

»1. Stiftelsen Drottning Sophias skyddshem åtager sig att å egendomen Bistaborg, bestående av $\frac{1}{4}$ mantal litt. Cab Bista nr 4 (4¹²) och lägenheten Bistaborg nr 1 (Bista 4⁹), avsöndrad från $\frac{7}{8}$ mantal Bista nr 4, allt i Kalmar socken av Uppsala län, enligt av Kungl. Maj:t godkänd plan, genom om- och tillbyggnad av därstädes nu befintliga byggnader upprätta ett skyddshem enligt 43 § 5 mom. första punkten i lagen om samhällets barnavård och ungdomsskydd att tagas i bruk den 1 januari 1935 ävensom att där mottaga högst 25 flickor, vilka med stöd av 22 § d) i samma lag omhändertagits för skyddsuppfostran eller som från annat skyddshem dit överlämnas; dock att två av skyddshemmets platser må av stiftelsen tagas i bruk i enlighet med stiftelsens stadgar.

2. Staten erlägger för skyddshemmet en årlig ersättning av 2,000 kronor. Ersättningen erlägges halvårsvis i efterskott.

3. Stiftelsen erhåller för varje i skyddshemmet intagen eller därifrån villkorligt utskrivnen elev det statsbidrag och den skyddshemsavgift, vartill skyddshem i allmänhet äro berättigade. För varje elev, som första gången intages i skyddshemmet, utgår av statsmedel ett beklädnadsbidrag av 150 kronor, som utbetalas halvårsvis i efterskott. Vid överflyttning till skyddshemmet av elever från annat skyddshem eller från allmän uppfostringsanstalt utgår dock icke beklädnadsbidrag av statsmedel. Elev, som utskrives, skall av skyddshemmet förses med nödig utrustning.

4. För att sätta skyddshemmet i tillfälle att i erforderlig mån anlita läkare för undersökning och observation av de intagna för bedömning av deras tillstånd i psykiskt hänseende erhåller stiftelsen av statsmedel ett bidrag av 1,200 kronor för år räknat, att utbetalas halvårsvis i efterskott. Kungl. Maj:t äger utfärda särskilda föreskrifter angående användandet av bidrag, som här avses.

5. Stiftelsen åtager sig att, då elevernas antal är tillräckligt stort för att tillåta deras sysselsättande i arbete för annat ändamål än skyddshemmets, trädgårdens och jordbrukets skötsel, efter samråd med statens inspektör för skyddshemmet anordna lämplig yrkesutbildning för hemmets elever.

6. Stiftelsen förpliktar sig att hålla skyddshemmets lokaler i ändamålsenligt skick samt att anställa erforderligt antal befattningshavare för hemmets skötsel. Nämnda befattningshavare skola, för att kunna anställas, av statens inspektör för skyddshemmet hava blivit förklarade behöriga till tjänstgöring vid hemmet.

7. Därest antalet underhållsdagar vid hemmet under något år icke upp-

gått till 8,395 (= 23×365), är stiftelsen berättigad till ersättning av statsmedel med 1 krona 65 öre $\left(= \frac{1}{2} \times \frac{1,200}{365}\right)$ för varje dag, varmed det verkliga antalet underhållsdagar understiger 8,395, dock att under hemmets första verksamhetsår ersättningen för icke belagda platser skall sänkas med 25 procent.

8. Denna överenskommelse gäller tills vidare och intill tre år efter skedd uppsägning.

9. Därest denna överenskommelse upphör att gälla till följd av uppsägning från statens sida, utan att ny överenskommelse rörande skyddshemmets användning träffas mellan staten och stiftelsen, skall, om stiftelsen så fordrar, staten antingen mot skälig ersättning övertaga förenämnda egendom med alla dit hörande byggnader, inventarier m. m. eller också ersätta stiftelsen för de å skyddshemmet, enligt av Kungl. Maj:t godkända ritningar verkställda om- och tillbyggnadsarbeten eller i samråd med och efter godkännande av statens inspektör för skyddshemmet eller annan av Kungl. Maj:t utsedd representant för staten, nedlagda förbättringar. Kan överenskommelse icke träffas om beloppet av sådan ersättning, skall detta bestämmas av tre gode män i den ordning lagen om skiljemän föreskriver.

Sker uppsägning av överenskommelsen från statens sida, av anledning att stiftelsen icke uppfyller sina förpliktelser enligt densamma, eller uppsäger stiftelsen överenskommelsen, inträder däremot icke sådan ersättningskyldighet för staten.

10. Så snart det nya skyddshemmet är färdigt att tagas i bruk för sitt ändamål, upphör den av Kungl. Maj:t genom brev till statskontoret den 12 juni 1925 fastställda överenskommelsen mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Drottning Sophias skyddshem rörande mottagande därstädes av vanartade, för skyddsuppfostran omhändertagna flickor m. m. att gälla.»

Plan för skyddshemmet, som benämndes Bistaborg, fastställdes av Kungl. Maj:t den 7 juni 1934.

På grund av stadgandet i punkten 3 i detta avtal har hittills för varje i skyddshemmet intagen elev utgått dels ett årligt statsbidrag av 200 kronor dels en årlig skyddshemsavgift av 1,000 kronor, vilken avgift erlagts av vederbörande barnavårdsnämnd. Skyddshemsavgiften har emellertid endast förskottats av barnavårdsnämnden, i det denna sedermera för sina utlägg i angivet hänseende erhållit ersättning av statsmedel.

I en i början av år 1937 till Kungl. Maj:t ingiven framställning hemställde stiftelsen, att det enligt avtalet till stiftelsen utgående årliga statsbidraget måtte höjas med minst 300 kronor för varje vid skyddshemmet intagen elev. Såsom stöd för framställningen åberopade stiftelsen, bland annat, att även med iakttagande av strängaste sparsamhet skyddshemmets utgifter under kalenderåret 1937 kunde beräknas komma att överstiga dess inkomster med 1,900 kronor, att dessutom skyddshemmets personal behövde utökas med en assistent, vilkens avlöning finge uppskattas till 3,000 kronor, samt att för anskaffande av vissa arbetsredskap erfordrades ett belopp av 2,000 kronor.

Över framställningen avgåvos yttranden av skyddshemsinspektören och statskontoret.

Skyddshemsinspektören ansåg sig för år 1937 böra tillstyrka ett extra

driftbidrag av 6,900 kronor avsett att användas för täckande av den för året beräknade bristen, för avlönande av den ifrågasatte assistenten och för inköp av berörda arbetsredskap. För utrönande av det framtida behovet av höjning av statsbidraget föreslog skyddshemsinspektören, att närmare utredning verkställdes rörande skyddshemmets personalbehov och omkostnader. Därvid borde undersökas, om icke statsbidraget kunde beräknas efter samma grunder och utbetalas på liknande sätt, som ifrågasatts beträffande övriga stiftelsehem, ävensom om icke platsantalet vid hemmet lämpligen borde utökas, särskilt med tanke på svårigheten att placera gravida flickor.

Statskontoret anslöt sig till skyddshemsinspektörens förslag.

I 1937 års *skyddshemsproposition* föreslogs i anledning av skyddshemsinspektörens förslag, att till stiftelsen skulle från anslaget till skydds-uppfostran få utgå ett tillfälligt driftbidrag för verksamheten under år 1937 vid skyddshemmet Bistaborg av högst 6,900 kronor.

Detta förslag bifölls av *riksdagen*.

I en den 23 augusti 1937 dagtecknad framställning har nu *stiftelsen* hemställt om lån av statsmedel för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet. I en samma dag ingiven skrivelse har stiftelsen därjämte hemställt om höjning av de för verksamheten vid skyddshemmet utgående statsbidragen.

I *framställningen om statslån* behandlar stiftelsen först frågan om behovet av skyddshemmets utvidgning och anför i sådant hänseende följande.

Under den tid skyddshemmet disponerats för sitt nuvarande ändamål, hade efterfrågan av platser varit större än tillgången på sådana. Samtidigt hade det visat sig, att ehuru vid skyddshemmet funnits tillgängliga ganska stora salar och andra utrymmen vid sidan av logement och boningsrum, därstädes likväl saknats tillräckliga arbetslokaler, samlings-salar, eller s. k. dagrum m. m. för genomförande av en önskvärd gruppindelning av eleverna efter sinnesförfattning, yrken etc. Särskilt kännbart hade varit, att plats icke kunnat beredas för en gymnastiksal, användbar även för större högtidssammankomster o. s. v. Den för ändamålet ursprungligen avsedda vinden å huvudbyggnaden hade måst tagas i anspråk för andra hemmets behov.

Den dittills vunna erfarenheten hade givit vid handen, att av pedagogiska skäl ett något större elevantal än det nu vid hemmet möjliga och medgivna vore önskvärt, bland annat för att den behövliga uppdelningen av eleverna skulle kunna förenas med tillräckligt antal elever på de skilda grupperna och de skilda lärarkrafterna. Genom en utbyggnad av hemmet och därigenom ökat platsutrymme skulle ock den nämnda efterfrågan på platser vid hemmet kunna i ökat mått tillgodoses och därmed möjliggöras genomförandet av ömförmalta pedagogiska önskemål.

Stiftelsen hade funnit en rätt avvägning av det lämpliga elevantalet visa på en siffra av omkring 36. Av platserna borde två få tagas i bruk i enlighet med stiftelsens stadgar, såsom för närvarande vore medgivet beträffande nu befintliga platser, ehuru detta medgivande hittills aldrig utnyttjats.

Den gjorda beräkningen gäve vid handen, att omkring elva nya platser borde anskaffas. Av dessa syntes några böra avses för elever, som vore eller väntades inom tiden för vistelsen vid hemmet bliva mödrar, och för deras barn. För de senare borde avsättas ett par särskilda »skötrum». Elever, som medförde eller väntade barn, förekomme enligt erfarenheten ganska ofta.

Stiftelsen har med sin skrivelse överlämnat på stiftelsens uppdrag utarbetade ritningar och förslag till uppförande av en ny flygelbyggnad till skyddshemmets huvudbyggnad. Till belysande av förslaget innebär i denna del yttrar sig stiftelsen på följande sätt.

Den föreslagna flygelbyggnaden skulle få ungefär samma mått och utseende som den flygelbyggnad, vilken stiftelsen tidigare låtit uppföra. Den nya flygeln skulle inrymma i undervåningen en gymnastiksal, i mellanvåningen två arbetssalar, rum för läkare och förrådsrum samt i övervåningen nysnämnda elva nya platser jämte skötrum för barn. Genom inredandet av arbetssalar i den nya flygeln komme i huvudbyggnaden stora utrymmen att frigöras, vilka för närvarande användas för yrkesarbeten. Dessa utrymmen skulle framdeles i stället få användas såsom samlings- eller dagrum.

Stiftelsen föreslår vidare vissa ytterligare byggnadsarbeten. Härom uttalar sig stiftelsen sålunda.

Det syntes vara av vikt att åstadkomma ett övergångshem för de elever, som ansåges inom närmare tid kunna utskivas. Stiftelsen hade därför för avsikt att för ett mindre antal sådana elever inreda den norra fristående gårdsflygeln, där de under särskild lärarinns tillsyn skulle i större frihet vänjas vid allmänt förekommande hushållsgöromål, så att de vid tillträde av familjetjänst eller vid bildande av eget hem eller eljest utom skyddshemmet erhöles så goda förutsättningar som möjligt att sköta sig på egen hand. Genom ifrågavarande anordning skulle tillika en sista effektiv provetid inom hemmet beredas dessa elever.

Ytterligare erfordrades en del förbättringar å stall och tvättstuga m. m. Ett hönseri borde inrättas, så väl av ekonomiska skäl som för att bereda ett antal elever sysselsättning och utbildning i denna gren av lanthushållning.

Stiftelsen räknar även med behov av inredning och utrustning av de nya lokalerna m. m. samt förutsätter, att vissa arbetsredskap måste anskaffas.

De sammanlagda kostnaderna för skyddshemmets utvidgning och istandsättande uppskattar stiftelsen till 129,588 kronor, därvid utgifterna beräknats på sätt närmare framgår av följande sammanställning.

<i>Byggnadskostnader.</i>	Belopp kr.	Belopp kr.
Tillbyggnad av ny flygel å huvudbyggnaden	100,000	
Ombyggnad av norra gårdsflygeln	9,000	
Reparation av tvättstuga och stall	2,500	
Anläggning av hönseri	2,000	113,500

Inventarier och nyutrustning.

Inredning av gymnastiksalen	500	
» » tandkliniken	2,500	
» » läkarrummet i övrigt	200	
Linneförrådets utökning	2,500	
Sängutrustning åt nya elever, jämte barn, samt åt nytillkommen och extra personal	1,700	
Möbler	3,500	
Porslin- och emaljkärl, dammsugare	1,850	12,750

<i>Nya arbetsredskap.</i>	
Två stickmaskiner	2,000
Tre symaskiner	750
En elektrisk symaskin (för undervisningen)	338
Två vävstolar med tillbehör	250
	3,338
	Summa utgifter kronor 129,588

Stiftelsen, som erinrar, att densamma ensam bekostat såväl tillbyggnaden av den nuvarande logementsflygeln som ock skyddshemsfastighetens inköp samt reparation och nyinredning av huvudbyggnaden m. m. samt att kostnaderna härför uppgått till omkring 161,700 kronor, förklarar, att stiftelsen vore ur stånd att med sina återstående medel genomföra den planerade utvidgningen av hemmet. Stiftelsen hemställer därför om ett räntefritt lån för ändamålet å 129,588 kronor.

I sin *framställning angående förhöjt driftbidrag* erinrar stiftelsen till en början om det tillfälliga bidrag av 6,900 kronor, som av 1937 års riksdag beviljats för verksamheten vid hemmet, samt anför i anslutning därtill följande.

För skyddshemmets drift i nuvarande omfattning och med nu gällande avlöningar syntes även för framtiden liknande höjning av statsbidraget vara av största behov. Skulle den utvidgning av skyddshemmet komma till stånd, varom stiftelsen gjort särskild framställning — avseende en höjning av elevantalet till omkring 36 — vunnos visserligen en inkomstökning motsvarande de ordinarie bidragen för det nytillkomna elevantalet; men då detta elevantal krävde ytterligare lärarekrafters anställande och en mer omfattande organisation i åtskilliga hänseenden, funnes föga förhoppning, att skyddshemmets ekonomi skulle kunna hållas i jämvikt enbart genom bruttoinkomsten av det ökade elevantalet.

Stiftelsen framlägger härefter vissa beräkningar rörande *skyddshemmets årliga utgifter* vid ett till 36 utökat elevantal. Beräkningarna framgå av följande tablå.

<i>I. Avlöningar.</i>		Belopp	Belopp
		kr.	kr.
1 föreståndarinna		5,000	
1 assistent		4,434	
6 facklärarinnor		22,896	
Vikariat och extra tjänstgöring		1,270	
10 procent dyrtidstillägg		3,100	
		36,700	
<i>Avgår</i> för kostersättningar		4,200	32,500
<i>II. Omkostnader.</i>			
Kost för personal och elever		13,000	
Beklädnad m. m.		6,750	
Bränsle och lyse		5,000	
Underhåll av byggnader		5,000	
Sjukvård och tandvård		4,000	
Expenser		1,600	
Övriga utgifter		3,250	38,600
		Summa kronor 71,100	

Vid beräkningen av avlöningskostnaderna har stiftelsen utgått från att befattningshavarna skulle komma att åtnjuta avlöning motsvarande den, som komme att utgå vid de statliga skyddshemmen. I följd därav har räknats med en placering av föreståndarinnan i lönegraden B 19, assistenten i lönegraden B 17 och facklärarinnorna i lönegraden B 15, allt enligt de för nyreglerade verk i allmänhet gällande avlöningsreglementet.

Under hänvisning till utgiftskalkylerna anför stiftelsen, att skyddshemmets *årliga inkomster* måste höjas så att de ävenledes uppginge till 71,100 kronor. Stiftelsen framlägger härefter följande förslag rörande inkomsterna.

	Belopp kr.
Statsbidrag för 36 platser à 1,200 kronor	43,200
» » 36 intagna elever à 300 kronor	10,800
» till beklädnad för (förslagsvis 20) nyintagna elever à 200 kronor	4,000
» för underhåll av byggnaderna (2 procent à 250,000 kronor)	5,000
Ersättning av statsmedel för arvode till läkare	1,200
» » » , ytterligare	2,000
Ränteinkomster	3,000
Inkomster av jordbruk och övrig verksamhet	1,900
	Summa kronor 71,100

I anslutning till sitt förslag rörande inkomsterna gör styrelsen följande uttalanden.

Enligt stiftelsens mening borde av statsmedel utgå såväl ett fast årligt bidrag av 1,200 kronor för varje plats som ock därutöver ett årligt bidrag av 300 kronor för varje elev. För nyintagen elev borde dessutom utgå ett beklädnadsbidrag av 200 kronor. Vidare borde stiftelsen tillerkännas bidrag för underhåll av byggnader enligt de grunder, som numera tillämpades beträffande andra skyddshem.

Stiftelsen hade förutsatt, att — i likhet med vad som vore fallet enligt gällande överenskommelse — staten borde även i fortsättningen erlagga såväl en ersättning av 1,200 kronor för skyddshemmets läkarkostnader som ock en ytterligare årlig ersättning av 2,000 kronor. Den förra ersättningen vore betingad av de höga sjukvårdskostnaderna vid skyddshemmet. Den senare ersättningen krävdes bland annat med hänsyn därtill, att stiftelsen icke beräknat något bidrag till underhåll av inventarier.

Stiftelsen påpekar, att de löner, som enligt gällande avtal för närvarande utgå till skyddshemmets befattningshavare, äro ej oväsentligt lägre än de, varmed räknats i den uppgjorda kostnadskalkylen. Intill dess andra löneavtal träffades komme alltså, anför stiftelsen, att uppstå ett överskott å avlöningskontot. Sålunda uppkommande överskottsmedel hade stiftelsen för avsikt att avsätta till befattninghavarnas och undervisningens bästa. Stiftelsen framhåller särskilt, att den nuvarande föreståndarinnan såsom diakonissa åtnjöte löneförmåner, med vilka annan person i hennes krävande ställning knappast kunde komma att åtnöjas.

Under återopande av det anförda hemställer stiftelsen, att statsbidrag till skyddshemmets verksamhet måtte från och med budgetåret 1938/1939 få utgå enligt av stiftelsen föreslagna grunder.

I anledning av stiftelsens berörda två framställningar hava *statens inspektör för fattigvård och barnavård* samt *skyddshemsinspektören* den 30 september 1937 gemensamt avgivit utlåtande. Detsamma är, i vad det avser frågan om statslånet, av följande innehåll.

Den erfarenhet, som vunnits under de år, Drottning Sophias skyddshem bedrivit sin nuvarande verksamhet — vård av unga kvinnor som omhändertagits för skyddsuppfostran i åldern 18—21 år — hade givit vid handen, att behovet av platser å hemmet vore betydligt större än vad som vid tiden för hemmets upprättande kunde antagas. En utökning av platsantalet vid skyddshemmet torde sålunda vara ofrånkomlig. Detta förhållande framstode så mycket tydligare, om man toge i betraktande, att en synnerligen långt gående differentiering av de intagna ägde rum.

I synnerhet hade behovet av en mödraavdelning, där gravida flickor och unga mödrar med sina barn kunde mottagas, blivit alltmera kännbart. Visserligen hade plats för en del å hemmet intagna mindre svårfostrade mödrar kunnat beredas på den vid skyddshemmet Hornö befintliga avdelningen, ursprungligen avsedd för mödrar, omhändertagna i åldern mellan 15—18 år, men oavsett det mindre lämpliga i att sammanföra de olika ålderskategorierna kunde en sådan anordning ingalunda tillgodose behovet av platser för gravida flickor.

Det framstode vidare som synnerligen önskvärt, att eleverna vid hemmet erhöle en så rationell yrkesutbildning som möjligt. Stiftelsen syntes därför böra understödjas i sina strävanden att förse hemmet med ytterligare arbetslokaler.

Vad beträffade den planerade gymnastik- och högtidssalen syntes hemmets utbyggnad även i detta avseende vara i hög grad av behovet påkallad. Betydelsen av att vid skyddshemmen äga tillgång till gymnastiklokaler hade under utredningen angående den blivande skyddshemsorganisationen vitsordats.

De ritningar, å vilka styrelsens framställning byggde, hade uppgjorts i samråd med skyddshemsinspektören. Vare sig mot dessa eller mot de framlagda beräkningarna av kostnaderna för utbyggandet av hemmet och för därav föranledd nyanskaffning av inventarier och utrustning syntes vara något att erinra.

Det av styrelsen begärda statslånet borde därför beviljas.

Beträffande de ifrågasatta ändrade bidragsgrunderna anföra inspektörerna följande.

Mot de för skyddshemmet beräknade lönekostnaderna syntes icke någon anmärkning kunna göras, då hänsyn måste tagas till att det å hemmet mottagna klientelet vore relativt svårskött, varför personalbehovet vid ifrågasvarande hem vore större än vid andra skyddshem för flickor. De föreslagna lönerna hade för att hemmet skulle kunna försäkra sig om kvalificerad lärarkraft, upptagits till belopp, som motsvarade de löneförmåner, vilka föreslagits utgå till innehavare av liknande befattningar vid statens skyddshem. Ej heller mot de beräknade omkostnaderna vore något att erinra.

Vad anginge statsbidragen grundade sig framställningen härom i huvudsak på de normer, som godtagits för andra stiftelsehem. Inspektörerna ansåge sig böra tillstyrka framställningen dock med det undantag, att det be-

lopp av 2,000 kronor för år, som staten nu erlade såsom ersättning för skyddshemmet, ej vidare borde utgå.

Över framställningarna har vidare *statskontoret* den 21 oktober 1937 avgivit utlåtande, som innehåller väsentligen följande.

Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga för tillmötesgående av framställningen om ett statslån för ifrågavarande ändamål, torde — i enlighet med grunderna för den ändrade uppställning av riksstaten, som vore avsedd att genomföras från och med nästkommande budgetår — medel till ifrågavarande lån böra beredas genom upptagande i riksstaten å kapitalbudgeten under rubriken »Statens utlåningsfonder: Fonden för låneunderstöd» av särskilt anslag för ändamålet.

Såsom villkor för lånets erhållande torde böra föreskrivas, att som säkerhet för detsamma skulle ställas inteckning å lånesumman med bästa förmånsrätt i skyddshemmets fastigheter Bista 4° och 4¹² i Kalmar socken. Föreskrift torde jämväl böra meddelas, att lånet skall återgäldas, därest det avtal angående användningen av skyddshemmet, som i enlighet med 1936 års riksdags beslut angående omläggning av skyddshemsverksamheten kunde komma att träffas rörande skyddshemmet, skulle upphöra att gälla.

Mot bifall till förslaget om ändrade grunder för beräkandet av statsbidrag till skyddshemmets verksamhet på sätt detsamma tillstyrkts av statens inspektör för fattigvård och barnavård samt skyddshemsinspektören hade *statskontoret* icke funnit anledning till erinran.

Slutligen har *byggnadsstyrelsen* den 16 november 1937 yttrat sig rörande de föreslagna byggnadsarbetena och därvid anfört följande.

Mot de föreslagna ändringsarbetena i ekonomibyggnaden hade *styrelsen* intet att erinra.

Beträffande förslaget att tillbygga huvudbyggnaden med en flygel liknande den nuvarande, vore intet annat att erinra än att lek- och gymnastiksalen i källarvåningen syntes böra förses med större fönster än vad ritningen utvisade, vilket med hänsyn till terrängförhållandena vore möjligt, samt att avklädningsrummet borde hava direkt ingång till gymnastiksalen och i övrigt ordnas på ett lämpligare sätt.

De för flygelbyggnadens uppförande beräknade kostnaderna, 100,000 kronor, torde kunna godtagas. Kostnadsberäkningarna i övrigt för byggnadsarbeten å 13,500 kronor hade *styrelsen* icke kunnat bedöma utan närmare uppgifter.

Av min förut lämnade redogörelse framgår, att skyddshemmet Bistaborg varit avsett att från och med den 1 januari 1938 ingå i den nya skyddshemsorganisationen såsom ett för flickor avsett ungdomshem. Därvid förutsattes, att till en början icke annan ändring skulle äga rum med avseende å statens bidrag till hemmet än att den skyddshemsavgift å 1,000 kronor per år och elev, som tidigare i första hand erlades till hemmet av vederbörande barnavårdsnämnd och sedermera ersattes nämnden av statsverket, skulle upphöra att utgå och att i stället det direkta statsbidraget per år och elev skulle höjas från 200 kronor till 1,200 kronor. Med anledning härav vill jag erinra, att enligt de bestämmelser, som gälla från och med 1938 års ingång, skyddshemsavgifter icke vidare erläggas för personer, som omhändertagits för skyddsuppostran i åldern 18—21 år. På grund härav har Kungl. Maj:t denna dag fastställt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt ifrågavarande

*Departements-
chefen.*

stiftelse, varigenom 1934 års avtal så till vida ändrats, att dels föreskrivits, att det för varje å Bistaborg fostrad elev utgående statsbidraget skulle utgöra 1,200 kronor för år, dels ock den tidigare bestämmelsen rörande rätt för skyddshemmet att uppbära stadgad skyddshemsavgift uteslutits. Bortsett från sålunda vidtagna ändringar gäller alltså 1934 års avtal.

Vad beträffar den av stiftelsen gjorda låneframställningen, åsyftar densamma dels att möjliggöra en icke oväsentlig utvidgning av skyddshemmet Bistaborg, dels ock att i övrigt i flera avseenden skapa förbättrade förhållanden vid detta skyddshem. Den ifrågasatta utvidgningen av hemmet synes mig synnerligen önskvärd, särskilt med hänsyn därtill att genom densamma den nu rådande bristen på platser för vanartade gravida flickor skulle minskas. Även de åtgärder i övrigt, vilka från stiftelsens sida föreslagits, förefalla mig ändamålsenliga och väl motiverade. Då skyddshemmet ifråga är det enda i sitt slag, måste det påtagligen vara en angelägenhet av vikt att tillse, att därstädes träffas sådana anordningar, som erfordras för vinnande av bästa möjliga resultat av verksamheten. På grund av det anförda och då den föreslagna utbyggnaden av skyddshemmet torde kräva statens ekonomiska medverkan, anser jag mig böra tillstyrka, att stiftelsen för ändamålet av statsmedel erhåller ett räntefritt lån. I betraktande därav att i den uppgjorda kostnadsplanen ingå vissa smärre utgifter för anskaffande av inventarier m. m., som torde böra bestridas av stiftelsen, finner jag emellertid lånesumman kunna begränsas till 123,000 kronor. Byggnadsarbetena böra utföras i huvudsaklig överensstämmelse med stiftelsens förslag, dock att därvid de smärre jämkningar i förslaget, som ifrågasatts av byggnadsstyrelsen, böra komma till stånd.

Vidkommande härefter stiftelsens framställning om ändrade statsbidragsgrunder synes mig den föreliggande utredningen hava ådagalagt, att ett konstant behov förefinnes för skyddshemmet av högre statsbidrag än det, som utgår enligt för närvarande gällande avtal. Förefintligheten av ett dylikt behov har sin naturliga förklaring i beskaffenheten av det klientel, varom här är fråga. En höjning av statsbidraget är alltså påkallad. Vidare lär det vara önskligt, att bestämmelserna om statsbidrag närmare än nu är fallet ansluta sig till de principer, som gälla beträffande övriga av enskilda sammanslutningar eller stiftelser drivna skyddshem. Jag förordar, att skyddshemmet tillerkännes statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som tillstyrkts av statens inspektör för fattigvård och barnavård samt skyddshemsinspektören.

Med utgångspunkt från här angivna ståndpunkt har inom departementet uppgjorts förslag till nytt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt stiftelsen, avseende skyddshemmet Bistaborg. Detta avtalsförslag, som godkänts av stiftelsen och vilket även jag biträder, har följande lydelse:

»1. Stiftelsen förbinder sig att från och med den 1 juli 1938 å sitt å egendomen Bistaborg, bestående av $\frac{1}{4}$ mantal litt. Cab Bista nr 4 (4¹²) och lägenheten Bistaborg nr 1 (Bista 4⁹), avsondrad från $\frac{7}{8}$ mantal Bista nr 4, i Kalmar

socken av Uppsala län inrättade skyddshem — skyddshemmet Bistaborg — bedriva skyddshemsverksamhet i enlighet med de bestämmelser, som i Kungl. Maj:ts stadga för skyddshemmen meddelats för ungdomshem, samt att där mottaga högst 25 sådana flickor, som enligt samma stadgas bestämmelser finnas böra överlämnas till skyddshemmet.

2. Stiftelsen åtager sig vidare *dels* att enligt plan, som Kungl. Maj:t för ändamålet godkänner, å skyddshemmet verkställa till- och ombyggnadsarbeten avseende inrättande av en särskild avdelning för mödrar med barn samt anordnande av arbetslokaler ävensom lokaler för tvätt och gymnastik m. m., *dels ock* att sedan nämnda arbeten slutförts — förutom det i punkten 1 angivna antalet flickor — i berörda avdelning mottaga högst 11 sådana mödrar, som böra omhändertagas i skyddshemmet.

3. För verkställande av ifrågavarande till- och ombyggnadsarbeten samt för anskaffande i samband därmed av erforderliga inventarier och arbetsredskap m. m. erhåller stiftelsen ett räntefritt lån av statsmedel å 123,000 kronor mot säkerhet av inteckningar å lånesumman, gällande med bästa förmånsrätt i de under punkten 1 omförmälda fastigheterna.

Lånebeloppet må av stiftelsen lyftas, sedan plan för arbetena blivit av Kungl. Maj:t fastställd samt stiftelsen avlämnat förbindelse å beloppet jämte nyssnämnda inteckningar.

4. För underhåll av skyddshemmets byggnader erhåller stiftelsen ett årligt bidrag av två procent å byggnadernas värde. Detta värde skall därvid till en början beräknas till 156,500 kronor, men skall sedan de i punkten 2 omförmälda arbetena verkställts, avsynats och godkänts, från och med den dag socialstyrelsen närmare bestämmer beräknas till 256,500 kronor.

5. Stiftelsen erhåller av staten bidrag enligt följande grunder:

a) För envar av nuvarande 25 platser vid skyddshemmet utgår ett årligt bidrag av 1,200 kronor. Sedan omförmälda byggnadsarbeten verkställts samt avsynats och godkänts, utgår från och med den dag socialstyrelsen bestämmer för envar av ytterligare 11 platser vid skyddshemmet ett årligt bidrag av likaledes 1,200 kronor.

b) Skulle under något år medeltalet i skyddshemmet fostrade elever överstiga 25 eller — sedan skyddshemmet på avsett sätt utvidgats — 36, utgår för det överskjutande elevantalet ett bidrag av 1,200 kronor för år och elev.

c) För varje i skyddshemmet fostrad elev utgår — utöver de under a) och b) omnämnda bidragen — ett årligt bidrag av 300 kronor.

d) För varje sådan elev, som första gången intages i skyddshemmet, erhåller stiftelsen vidare ett beklädnadsbidrag av 200 kronor, dock att dylikt bidrag icke utgår för elev, som överflyttats till skyddshemmet från annat skyddshem.

6. För utackorderad och för villkorligt utskreven elev äger stiftelsen uppbära ersättning för skyddshemmets kostnader, dock att sådan ersättning i intet fall får överstiga 600 kronor för år.

7. För anlåtande av biträde av psykiatriskt särskilt skolad läkare erhåller stiftelsen ersättning av staten med det belopp, stiftelsen visar sig hava utgivit i sådant hänseende, dock högst 1,200 kronor för år.

8. Under punkterna 4—7 omförmälda bidrag och ersättningar utbetalas efter ansökan i den ordning, som föreskrives i 49 § 2 mom. skyddshemsstadgan.

9. Stiftelsen förpliktar sig att hålla skyddshemmets lokaler i ändamålsenligt skick. Skyddshemmets såväl fasta som lösa egendom skall genom stiftelsens försorg vara till betryggande belopp försäkrad mot brandskada.

10. Verksamheten vid skyddshemmet skall ledas av en styrelse bestående av fem av stiftelsen utsedda ledamöter. Minst två av ledamöterna skola vara

kvinnor. Kungl. Maj:t förbehåller sig dock rätt att, om den med skyddshemmets verksamhet avsedda vård och uppfostran av eleverna skulle genom stiftelsens eller skyddshemmets styrelses förvällande äventyras, under avtals-tiden insätta tre ledamöter i styrelsen i stället för tre av de av stiftelsen utsedda.

11. Beträffande skyddshemmets styrelse och förvaltning skola i övrigt gälla de i 5—11 §§ skyddshemsstadgan meddelade bestämmelserna med nedan under a) — c) angivna undantag.

a) Ersättning, som avses i 9 §, skall utgå endast till av Kungl. Maj:t utsedd ledamot.

b) 10 § punkterna 17, 19, 20, 23 och 25 skola icke gälla skyddshemmets styrelse; ej heller punkten 18, i vad densamma avser av riksräkenskapsverket meddelade föreskrifter; dock att det tillkommer styrelsen att beivra sådana förseelser från befattningshavarnas sida, som avses i 39—41 §§ skyddshemsstadgan, samt att med ledning av där meddelade bestämmelser vidtaga erforderliga åtgärder.

c) Vad i skyddshemsstadgan sägs om arbetsår (budgetår), skall för skyddshemmets vidkommande hava avseende å kalenderår.

12. Stiftelsen förbinder sig att för skyddshemmets skötsel hava anställda följande befattningshavare:

a) så länge hemmet har ett platsantal av 25: en föreståndarinna, en biträdande föreståndarinna, två lärarinnor i hushållsgöromål, två lärarinnor i kvinnlig slöjd och en lärarinna i lanthushållsgöromål;

b) sedan hemmet erhållit 36 platser: en föreståndarinna, en biträdande föreståndarinna, två lärarinnor i hushållsgöromål, två lärarinnor i kvinnlig slöjd, två lärarinnor i lanthushållsgöromål och en i spädbarnsvård utbildad lärarinna.

Därjämte skall för yttre arbeten vid skyddshemmet vara anställd erforderlig manlig arbetskraft, skickad att jämväl leda eleverna i arbete och vid förefallande behov biträda föreståndarinnan.

13. Ordinarie befattning må endast innehavas av den, som av skyddshemsinspektören förklarats därtill behörig.

I den mån så författningenslåt låter sig göra, bör genom stiftelsens försorg ordinarie befattning förenas med pensionsrätt för innehavaren.

14. I fråga om föreståndarinnans och övrig personals åligganden skall gälla vad därutinnan föreskrives i 30 samt 33—35 §§ skyddshemsstadgan.

15. Detta avtal gäller från och med den 1 juli 1938 till och med den 30 juni 1942. Uppsäges avtalet icke senast ett år före avtalstidens utgång, skall det anses förnyat för ytterligare fem år samt skall därefter anses förnyat för en femårsperiod i sänder, såvida icke uppsägning ägt rum senast ett år före utgången av sådan period.

16. Därest detta avtal upphör att gälla utan att nytt avtal träffas mellan staten och stiftelsen rörande användningen av de till skyddshemmet hörande byggnaderna och de fastigheter, varå byggnaderna äro uppförda, skola följande bestämmelser lända till efterrättelse.

a) Det statslån, som stiftelsen erhållit jämlikt avtalet, skall av stiftelsen återgäldas inom tre år efter avtalets upphörande, dock att, därest avtalet upphör av den anledningen, att stiftelsen icke uppfyller sina förpliktelser, lånet skall återbetalas omedelbart efter avtalstidens slut.

b) Uppsäges avtalet från statens sida, skall staten, om ej annat följer av vad under c) sägs, vara skyldig att efter stiftelsens önskan *antingen* mot skäligen ersättning övertaga skyddshemsfastigheterna med alla dit hörande byggnader, inventarier m. m. under villkor att de å statslånet utfärdade förbindelserna jämte till säkerhet därför lämnade inteckningar, vederbörligen

dödade, återställas samt fastigheterna icke besväräs av annan in-teckning, eller också ersätta stiftelsen för de efter skyddshemmets godkännande annorledes än med statsmedel därå enligt av Kungl. Maj:t godkända ritningar verkställda om- eller tillbyggnadsarbeten eller i samråd med och efter godkännande av skyddshemsinspektören eller annan av Kungl. Maj:t utsedd representant för staten nedlagda förbättringar.

Kan överenskommelse icke träffas om beloppet av sådan ersättning, som i nästföregående stycke sägs, skall beloppet bestämmas av tre gode män i den ordning lagen om skiljemän föreskriver. Därest staten övertager skyddshemmets fastigheter, skall emellertid ersättning utgå med ett belopp minst motsvarande summan av dels det under punkten 3 omnämlda statslånet, dels ock vad stiftelsen av egna medel använt för skyddshemmets inrättande eller för verkställande å detsamma av om- eller tillbyggnadsarbeten eller för därå nedlagda förbättringar, allt under förutsättning att arbetena verkställts enligt av Kungl. Maj:t godkända ritningar eller i samråd med och efter godkännande av skyddshemsinspektören eller annan av Kungl. Maj:t utsedd representant.

c) Sker uppsägning av avtalet från statens sida av anledning att stiftelsen icke uppfyller sina förpliktelser enligt detsamma eller uppsäger stiftelsen avtalet, inträder däremot icke för staten sådan skyldighet, varom stadgas under b), dock att dylik skyldighet skall inträda, därest stiftelsen uppsagt avtalet och uppsägningen föranletts antingen därav, att från statens sida för skyddshemmets verksamhet utfärdats bestämmelser, som äro oförenliga med stiftelsens uppgift, eller därav att verksamheten finnes icke kunna på tillfredsställande sätt fullgöras med de till stiftelsens förfogande ställda statsbidrag jämte avkastningen av dess egna tillgångar.

17. Genom detta avtal upphävas de mellan Kungl. Maj:t och kronan samt stiftelsen träffade avtal rörande skyddshemmet, vilka av Kungl. Maj:t fastställts genom beslut den 27 juli 1934 och den 18 februari 1938.»

Någon närmare motivering till de i förslaget intagna bestämmelserna synes mig icke påkallad. Jag vill blott framhålla, att vid beräkningen av byggnadsvärdena följts samma principer, som tillämpats i avtalen rörande andra skyddshem, samt att de ingångna avtalen beträffande andra skyddshem även i övrigt varit vägledande vid förslagets uppgörande.

Det förordade lånet torde böra bestridas från ett särskilt under fonden för låneunderstöd upptaget reservationsanslag å 123,000 kronor, rubricerat lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg.

Jag har redan tidigare antytt, att ett godkännande av de statsbidragsgrunder, som innehållas i förevarande avtalsförslag, kommer att medföra en ökad belastning å anslaget till bidrag till driften av icke statliga skyddshem, därvid jag samtidigt framhållit, att de ändrade statsbidragsgrunderna icke behöfve påverka den för nästa budgetår gjorda beräkningen av nämnda anslag. Utöver vad jag förut i ämnet anfört, vill jag här ytterligare påpeka, att enligt avtalsförslaget bidragen utbetalas halvårsvis i efterskott och att därför under nästa budgetår en ökning i utgifterna först kommer att drabba den senare hälften av budgetåret. Den merutgift, som följer med den avsedda utökningen av platsantalet, torde knappast komma att inverka på anslagsbelastningen för nämnda budgetår.

Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående i skilda hänseenden anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I) medgiva, att till befattningshavare vid de statliga skyddshemmen Åkerby och Östra Spång må från det för budgetåret 1937/1938 anvisade förslagsanslaget till skyddsuppfostran för tiden 1 januari—30 juni 1938 utgå lönefyllnad i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordade grunder;

II) besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1938 äga tillämpning å de ordinarie befattningshavarna vid statens skyddshem;

III) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de tilläggsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras för genomförandet av ifrågavarande lönereglering eller eljest stå i samband därmed;

IV) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående angivits meddela de bestämmelser i övrigt rörande övergången till det nya avlöningsssystemet, som må finnas erforderliga;

V) godkänna följande personalförteckning för statens skyddshem:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.		
9 assistenter		B 19
3 folkskollärare		B 19
5 föreståndarinnor		B 19
4 folkskollärarynnor		B 18
1 avdelningsföreståndarinna		B 17
5 lärarinnor i hushållsgöromål		B 15
7 lärarinnor i kvinnlig slöjd		B 15
2 lärarinnor i lantushållsgöromål		B 15
11 lärare i yrkesämne		B 12
2 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar		B 11
6 arbetsledare		B 10
3 trädgårdsmästare		B 10
6 husmödrar och biträdande lärarinnor		B 6
3 husmödrar		B 6
1 tvättförestånderska		B 2
Tjänstemän å extra stat.		
4 föreståndare		B 25
10 föreståndare		B 23

VI) godkänna följande avlöningsstat för statens skyddshem, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	253,500
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	87,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7,500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	87,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	5,000
	»	92,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	8,000
<u>Summa förslagsanslag</u>		kronor 448,000;

VII) till *Statens skyddshem: Avlöningar* för budgetåret 1938/1939 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 448,000;

VIII) till *Statens skyddshem: Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 570,000;

IX) till *Bidrag till driften av icke statliga skyddshem* för budgetåret 1938/1939 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 975,000;

X) medgiva, att från och med den 1 juli 1938 må för verksamheten vid det stiftelsen Drottning Sophias skyddshem tillhöriga skyddshemmet Bistaborg utgå statsbidrag enligt av mig förordade grunder;

XI) till *Stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m.* för budgetåret 1938/1939 under femte huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 8,000;

XII) till *Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.* för budgetåret 1938/1939 under femte huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 780,000; samt

XIII) för budgetåret 1938/1939 å kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, anvisa

a) till *Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och nybyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö* ett *reservationsanslag* av ..... kronor 125,100 och

Kungl. Maj:ts proposition nr 151.

b) till *Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg* ett reservationsanslag av ..... kronor 123,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.
